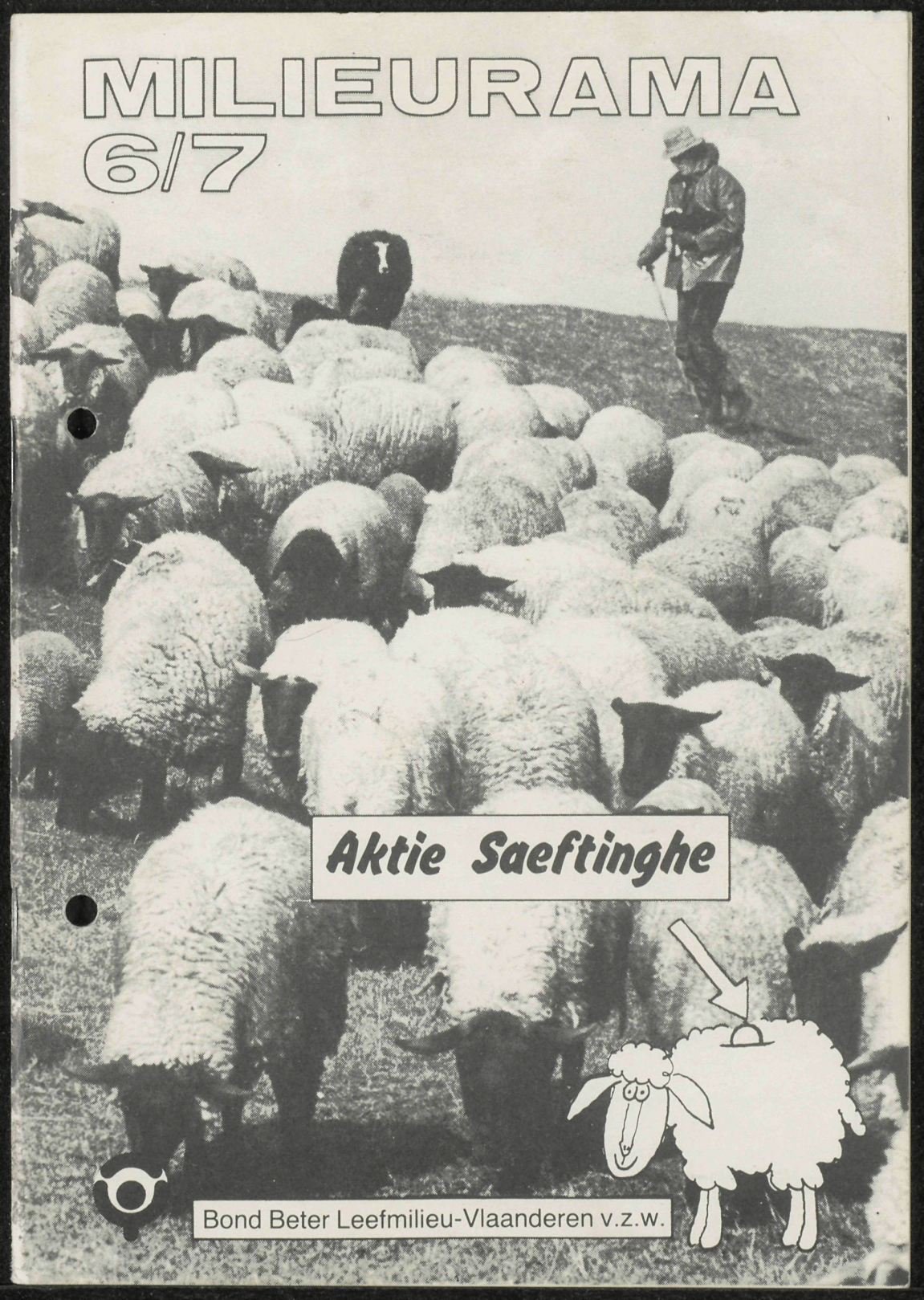
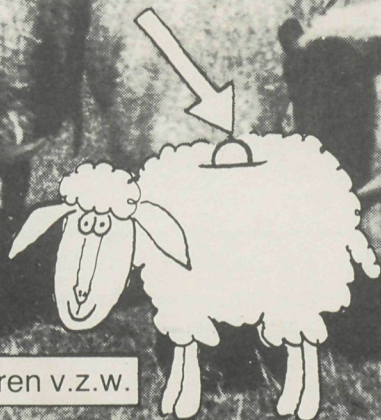

MILIEURAMA 6/7

Aktie Saeftinghe

Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen v.z.w.

**MILIEURAMA IS HET POPULAIR
MAANDBLAD VAN DE BOND BETER
LEEFMILIEU-VLAANDEREN.**

Redactie en administratie :
Aarlenstraat 25, 1040 Brussel.
Tel. : 02/230.94.10.

Jaarabonnement : 300 fr. te storten op
rekeningnummer 427-9082201-48 van
de Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen.

Steunabonnement : 500 fr.

Abonnement buitenland : 350 fr.

Cultureel jongeren-paspoort, Plus-drie-
pas, Cultureel paspoort anders-valie-
den : 240 fr.

Los nummer : 40 fr.

Hoofdredakteur en verantwoordelijke
uitgever : Roeland Dirks.

Medewerkers : Dirk Van Melkebeke,
Lieve Grauls, Bart Van Waelderren, Em-
manuel Ampe (V.V.M.I.), Martin Be-
sieux, Linda Kiekens.

Lay-out : Wim Vermeylen, Pieter Lou-
ies.

Druk : EPO, Berchem.

Copyright :

Overname van artikels wordt aanbevo-
len, mits schriftelijke toelating en bron-
vermelding.

**KRINGLOOPPAPIER IS
MILIEUVRIENDELIJK**

ILLUSTRATIES: CCBV: p. 4/23;
R. Dirks: p. 9/37; Pic: p. 11/13;
WWF-France: p. 26.

Inhoud

EDITORIAAL	
Roeland Dirks	...3
Weer schapen op Saeftinghse schorren?	
Linda Kiekens	...5
België draaischijf voor Europees gifafval	...8
Asbest: wondervezel met kankerstaart	
Luc Lambrechts	...11
Krugerpark: groene oaze in Oud-Borgerhout	...14
Kritiek op het "Rapport", of de Wijzen niet goed wijs	
Roeland Dirks	...16
Leefmilieukampagne '82	...19
De Leopold II-laan heringericht	
Wim Vermeylen	...20
Laat ons leven	
Linda Kiekens	...23
PERS & MILIEU	...26
Een wettelijke basis voor landschapsparken?	
Herman Delaunois	...29
INSPRAAK	...31
KORTE BERICHTEN	...34
PUBLIKATIES	...38
PORTRET: S.O.K. vzw.	...42
KALENDER	...43

Deze publikatie is mogelijk met de steun van Jan Lenssens,
"Gemeenschapsminister van Leefmilieu, Waterbeleid en Onderwijs"

Symbool van wanbeleid : in België mag de meidoorn niet meer bloeien

Beland Dirks

Inzake natuurbescherming mag gerust van wanbeleid worden gesproken. De wijze waarop de strijd tegen het perevuur wordt aangepakt, is i.d.v. tekenend.

In de 19de eeuw werd in de Verenigde Staten de appel- en perenoogst vrijwel totaal vernield door het zgn. perevuur. Door in- en uitvoer van besmette planten verspreidde de ziekte zich overal ter wereld. In ons land werd ze voor het eerst tien jaar geleden opgemerkt. De ziekteverwekkende bacterie treft de Rozenfamilie, dus pere- en appelaar, cotoneaster, mei- en vuurdoorn, meelbes en kwee. De ziekte kan worden overgedragen zowel door besmette snoeiwerktuigen als door insecten; daarom zijn vooral bloeiende planten vatbaar voor infectie. Bij zieke planten verwelken de bloemtrossen, scheuten en bladeren.

Met de bedoeling de bedrijfsschade in de fruitteelt en boomkwekerijen te beperken, verscheen voor dit jaar een Ministerieel Besluit met strenge voorzorgs- en bestrijdingsmaatregelen. Naast het uitroepen van de fruitstreek tot beschermd gebied moesten alle meidoornhagen en -struiken vóór 1 maart zo gesnoeid worden dat hun bloei onmogelijk werd, wat geleid heeft tot

rooijing op grote schaal en dus tot verarming van het landschap. Bovendien wordt het nut van deze maatregel ernstig betwijfeld.

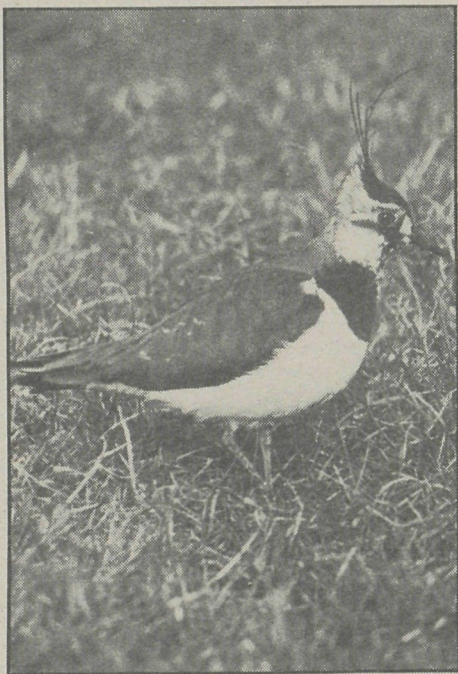
Hij is algemeen geldig, zelfs in gebieden waar bakterievuur geen economisch probleem is, of nog nooit werd vastgesteld, zoals in de provincies Namen en Luxemburg (wegens het klimaat). Bovendien geldt de snoeiplicht enkel voor de meidoorn, terwijl andere meer vatbare soorten ongesnoeid worden gelaten. Kortom, deze snoeiplicht moet worden opgeheven, omdat het bedrijfsrisiko er niet wordt door verminderd, maar het landschap wel wordt verminkt.

Alleen de opsporing en vernietiging van aangetaste planten in de onmiddellijke omgeving van bedrijven en produktiecentra is verantwoord, in afwachting dat plantenrassen beschikbaar worden, die bestand zijn tegen het perevuur. Daar wordt trouwens ijverig naar gezocht.

Jacht en natuurbescherming hoeven niet tegenstrijdig te zijn, op voorwaarde dat een doeltreffend beleid wordt gevoerd. Onze jachtreglementering is positief: het gebruik van wrede klemmen, giftige eieren en vuurwapens op minder dan honderd meter van bewoonde huizen is ver-

Editoriaal

boden, evenals de nachtelijke loerjacht op eenden, de jacht op een twintigtal soorten watervogels en op de houtsnip. Naar verluid zou Minister Akkermans, onder druk van invloedrijke jagers en op advies van de Hoge Jachtraad, deze milieuvriendelijke bepalingen willen opheffen, bij de uitvaardiging van de jachtbesluiten 1982-83, dus normaal vóór het einde van de maand juni. Om hiertegen te protesteren organiseert het "Coördinatie-Comité voor de Bescherming van Vogels" te Brasschaat momenteel een kaarten-actie onder het motto "Laat ons leven". Naar ons gevoel is het behoud van de huidige reglementering van het grootste belang, omdat moet worden rekening gehouden met internationale maatregelen die in voor-

bereiding zijn. De klok precies nu ruim tien jaar terugdraaien, zou ons land heel wat moeilijkheden bezorgen. Trouwens de jachtproblemen kunnen nog het best worden opgelost door de harmonisering van de wetgeving in de Benelux en de Europese Gemeenschap.

Ook inzake natuur- en landschapsbehoud schiet het huidige beleid ernstig tekort. Het landinrichtingsdecreet dat momenteel door de Vlaamse Raad wordt behandeld, biedt geen enkele waarborg voor de bescherming van natuur en landschap; integendeel als het wordt goedgekeurd in zijn huidige vorm, dan zal de niets ontziende ruilverkaveling een nieuwe impuls krijgen en zullen opnieuw beken en rivieren aan de lopende band worden verminkt. In de begroting voor dit jaar werd drastisch gesnoeid in de uitgaven voor de aankoop van bossen en natuurgebieden, terwijl het budget voor ruilverkaveling en zgn. beeknormalisatie nagenoeg onveranderd bleef. Het landschapsdecreet werd nog steeds niet opnieuw ingediend bij de Vlaamse Raad, evenmin werd de voorbereiding van het natuurbehoudsdecreet hervat. Het rooien van houtwallen, bosjes en bossen en het ontwateren van natuurgebieden werd nog steeds niet vergunningsplichtig gemaakt, overeenkomstig de wet op de ruimtelijke ordening.

Kortom, op een ogenblik dat de eerste milieukonferentie van de Verenigde Naties, gehouden te Stockholm in 1972, te Nairobi wordt geëvalueerd en de directeur van het Milieuprogramma van de V.N. (UNEP) alle regeringen oproept om meer te doen voor natuurbescherming, gebeurt in Vlaanderen het tegendeel. Spijtig.

Weer schapen op Saeftinghse schorren ?

Kiekens Linda

Het Verdrongen Land van Saeftinghe is een prachtig natuurgebied, gelegen in de provincie Zeeuws-Vlaanderen aan de Westerschelde. Het gebied is een staatsnatuurreservaat, beheerd door de Stichting Het Zeeuwse Landschap. Met een oppervlakte van ongeveer 3000 hectare is het het grootste aaneengesloten natuurgebied van Zuidwest-Nederland.

Na jarenlange verloedering, trachten een aantal mensen het gebied terug te rendabilizeren. Een arbeidsintensieve schapenteelt moet de dikwijls opgeroepen tegenstelling natuurbehoud - landbouw hier warmaken.

Voorwaar een milieuvriendelijk bedrijf. Maar ...

De ekologische landschapswaarde

Saeftinghe is een brakwatergetijdgebied dat zich geheel buitendijks bevindt. Het bestaat uit slenken, griëlen, slikken en dicht begroeide schorren met vaak steile oevers. Bij vloed stromen de diepe geulen vol, de schorren worden alleen bij stormweer overspoeld. De trechtervorm van de Scheldemond zorgt er voor grote getijdeverschillen.

De waarde van het landschap ligt in zijn verscheidenheid, zeldzaamheid en omvang. Het is begroeid met een rijke vegetatie en dient als pleisterplaats voor vele trek- en broedvogels.

Aangezien door de deltawerken aan

de Oosterschelde bijna twee derden van de schorren in Nederland zullen verdwijnen, wordt het behoud van Saeftinghe nog belangrijker. Een dergelijk natuurgebied is immers in Europees verband onvervangbaar.

Historiek

De Westerschelde was niet altijd zoals wij haar nu kennen. Tot in de Middeleeuwen was zij een betrekkelijk kalme stroom. Van die kalmte maakte men gebruik om grote stukken schor door indijking om te zetten in polderland.

Deze polders gingen echter verloren door slecht dijkonderhoud en stormvloeden. Om militaire redenen werd het gebied zelfs met opzet onder water gezet. Saeftinghe kende van 1580 tot 1585 een ware rampenperiode.

De mens gaf het echter niet op : herbedijking begon. In 1616 werd de Clingepolder als eerste ingedijkt. In 1907 volgde de laatste, nl. de Hertogin Hedwigepolder. Wat nog niet voldoende geëvolueerd was om te bedijken kreeg de kans om te groeien. In afwachting van het indijken kon het land echter wel in gebruik genomen worden als weidegrond.

De overvloedige natuurlijke vegetatie is namelijk bij uitstek geschikt voor beweiding met schapen en vraagt nauwelijks onderhoud en totaal geen bemesting. Vooral schapenrassen die aangepast zijn aan

een zoute vegetatie, zijn uiterst geschikt.

Tot voor een aantal jaren liepen er ruim 5000 schapen op de schorren. Zij hielden de begroeiing kort zodat kwetsbare planten ruimte kregen om te groeien en de vogels er geschikte broedplaatsen vonden. Op deze manier kon het landschap zich tot in de jaren vijftig optimaal ontwikkelen.

Toen begon de achteruitgang. Klein-schaligheid bracht niet genoeg op en vele herders verkochten hun kudden. Toen het gebied in 1976 werd aangewezen als staatsnatuurreservaat, bleven slechts een 500-tal schapen over. Door het verdwijnen van de kudden verruigde het landschap en verminderde de verscheidenheid van de plantengroei. Op het Oostelijk deel van Saef-tinghe grazen nu nog een 100-tal Belgische schapen. Op het Westelijk deel loopt een kudde van 300 stuks.

Natuurbeheer en landbouw

De Stichting Het Zeeuwse Landschap, beheerder van het natuurgebied, stelt zich tot doel : het behoud van het Verdronken Land van Saef-tinghe en waar mogelijk het herstel van de oorspronkelijke rijke vegetatie en de grote verscheidenheid aan diersoorten.

Om dit te verwezenlijken is het noodzakelijk dat de mens de natuur een handje toesteeft. Dat kan onder de vorm van een zekere agrarische kultuurdruk. De ervaring leert immers dat een zekere mate van extensieve beweiding kan leiden tot een grotere verscheidenheid in de voorkomende plantengemeenschappen, hetgeen op zijn beurt meer bestaanskansen biedt aan een groot aantal vogelsoorten. De ogenschijnlijk tegenstrijdige

kombinatie natuurbeheer - landbouw kan in een dergelijk geval vruchten afwerpen.

Het beheer

Toen in 1980 de laatste herder op het Westelijk deel zijn kudde wenste te verkopen, greep de Stichting Het Zeeuwse Landschap in : de kudde werd aangekocht met de bedoeling de beweiding weer fors op gang te brengen. Een nieuwe herder, Jan Boom, werd bereid gevonden de uitdaging als vrij ondernemer aan te nemen. Hij nam de schapen met krediet over, terwijl het 600 hectare grote graasgebied hem kosteloos ter beschikking werd gesteld als tegenprestatie voor het beheer van de schorren.

Het produktieplan van Jan Boom beoogt een goed renderend milieuvriendelijk landbouwbedrijf. Onder zijn leiding zal het "verouderde" schapenbedrijf weer kunnen opbloeien tot een moderne schapenteelt met als produkten vlees, wol en kaas. De verwaarlozing van de laatste jaren biedt echter geen comfortabele startpositie. De kooi, die eigenlijk niet meer is dan een kleine bouwvallige schuur, is dringend aan vernieuwing toe. Gedurende de laatste koudeperiode stierven zo'n 50 lammeren als gevolg van de slechte stalinrichting. De kudde moet worden gesaneerd en aangevuld aangezien zij geteisterd wordt door een ziekte die zich manifesteert in spontane abortussen, vooral bij oaien die voor het eerst drachtig zijn. Al het achterstalige onderhoud moet worden uitgevoerd en een bedrijfswagen voor vervoer van dieren en voer moet worden aangekocht.

De Stichting Het Zeeuwse Landschap staat dus voor een zware opgave. Ondanks de samenwerking met de

Koöperatieve Vereniging Schapenhouderij Saeftinghe, blijft de financiële last te zwaar om goed van start te kunnen gaan. De Koöperatieve beschikt namelijk over voldoende gelden om het bedrijf over te nemen en te vernieuwen. Voor het vergroten van de kudde en het verbeteren van de kwaliteit ervan, is echter een bedrag nodig van ongeveer 100.000 gulden (+ 2 miljoen BF). Dit bedrag kan door de Koöperatieve slechts moeizaam over de jaren worden opgebracht.

De Stichting

Behoud Saeftinghe

Het nodige bedrag kan ook worden opgebracht door mensen die het belang inzien van het behoud van een van de laatste stukken buitendijks natuurgebied. Om de verzameling van deze gelden te realiseren werd, op initiatief van enkele particuliere personen, de Stichting

Behoud Saeftinghe opgericht. Deze stichting hoopt door middel van een eenmalige fondswervingsactie een zeker kapitaal te verwerven ter ondersteuning van de start van een moderne schapenfokkerij. Een dergelijke rendabele bedrijfsvoering kan in de toekomst een verantwoord beheer van het Verdrongen Land van Saeftinghe voor lange tijd veilig stellen.

Iedere bijdrage is dus ten zeerste welkom en kan gestort worden op een speciaal hiervoor geopend rekeningnummer bij de ASLK te Brussel (001-0983692-91 t.n.v. Stichting Behoud Saeftinghe).

Een uitvoerige projectbeschrijving met een financiële verantwoording is op aanvraag beschikbaar. Voor inlichtingen hieromtrent kan men steeds terecht op volgend adres: p/a Het Zeeuwse Landschap, Postbus 25, 4450 AA Heinkesand, tel.: 01106-2640

België draaischijf voor Europees gifafval

Wim Vermeylen.

De Belgische regering heeft een aanzienlijke achterstand opgelopen inzake de toepassing van internationale milieukonventies en Europese milieu-richtlijnen. België werd daarvoor trouwens onlangs veroordeeld door het arrest van 3 februari van het Gerechtshof van de Europese Gemeenschap voor het niet toepassen van zes richtlijnen met betrekking tot de bescherming van het water en het afvalbeheer. In totaal werden eind april zesendertig internationale milieuovereenkomsten niet toegepast in België.

Konventies

Een internationale konventie is eigenlijk niets anders dan een verdrag tussen verschillende staten. Het tekenen ervan is bij ons volgens de Grondwet een koninklijk voorrecht, uitgevoerd door gevolmachtigden en natuurlijk medeondertekend door de ministers.

De ratifikatie maakt deze verplichtend op internationaal vlak, waarbij de staat verantwoordelijk wordt voor het wel of niet naleven ervan. Het is tevens de koning die bevoegd is voor de ratifikatie, echter na medeondertekening door de ministers en na instemming van het parlement. Over het algemeen gebeurt deze instemming door het stemmen van een goedkeuringswet. Deze wet bevat dan eventueel de uitvoeringsbesluiten, maar meestal verwijst ze daarvoor naar onderscheiden akten. Zelfs na gestemd te zijn, zullen

de wetten pas verplichtend worden na publikatie in bijvoorbeeld het Belgisch Staatsblad.

Richtlijnen

Krachtens het Verdrag van Rome, bestaan er drie categorieën akten die door de E.E.G. kunnen gebruikt worden.

Vooreerst heb je de reglementen, die verplichtend zijn in al hun bestanddelen en die onmiddellijk toepasbaar zijn in alle lidstaten.

Dan heb je de richtlijnen, die ook verplichtend zijn, maar enkel voor wat betreft de te bekomen resultaten. Hoe die resultaten zullen bekomen worden, wordt vrij aan de nationale overheden overgelaten.

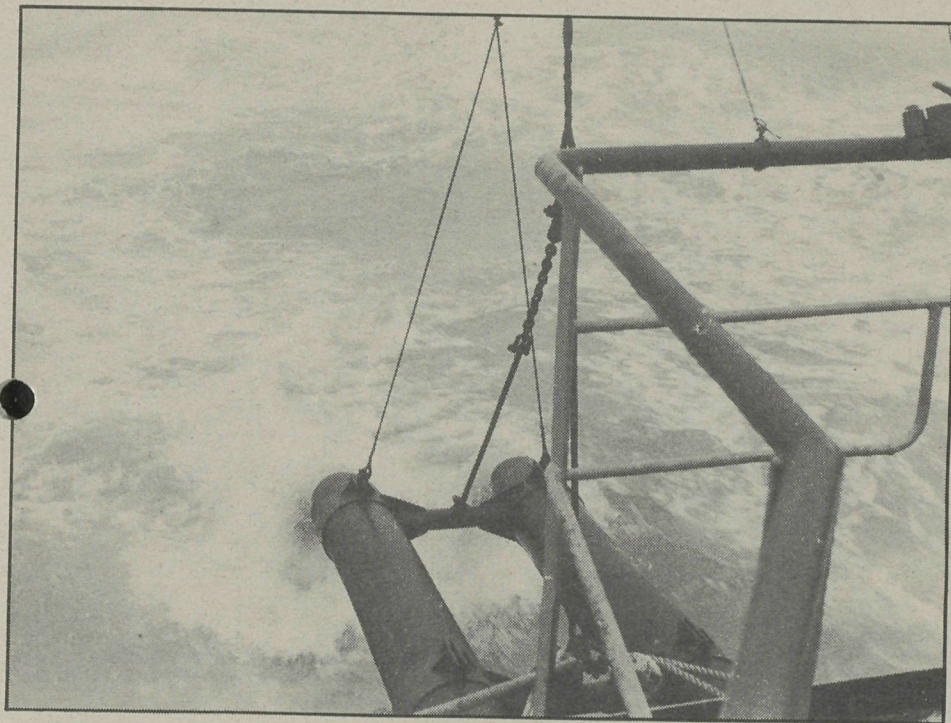
Ten laatste heb je de besluiten die verplichtend zijn in al hun bestanddelen, maar enkel tot een deel van de Gemeenschap gericht zijn (normaal de staten op zichzelf).

Voor wat de milieu-materies betreft, worden voornamelijk richtlijnen gebruikt om de staten gemeenschappelijke normen te doen aannemen. Voor het "vertalen" van die richtlijnen in nationaal recht gelden dan over het algemeen overgangsp perioden van twee jaar.

Belang

Het belang van zulke internationale overeenkomsten mag zeker niet

De Konventie van Oslo met betrekking tot het lozen en dumpen van giftig afval in zee, werd geratificeerd maar wacht nog steeds op uitvoeringsbesluiten.

onderschat worden. Voor vele materies is een doeltreffend beleid namelijk enkel mogelijk op internationaal vlak. Milieu en natuur zijn grenzeloos, de oplossingen voor hun problemen moeten het ook zijn.

Wanneer één van de lidstaten niet wil meespelen, of niet volgens de opgelegde spelregels, zal deze een zwakke schakel worden in de pogingen tot een doelgericht en globaal milieubeleid. De gevolgen zullen zich niet enkel op nationaal vlak aftekenen, ook op internationaal vlak zullen de inspanningen, geleverd door het merendeel van de andere lidstaten, aan efficiëntie verliezen.

Belgische achterstand

In een periode waarin België het voorzitterschap waarneemt van de Ministerraad van de milieuministers van de Gemeenschap, is het merkwaardig dat van de tien lidstaten precies België het grootste aantal overtredingen begaat. Van de 18 niet toegepaste Europese richtlijnen kregen we voor zes ervan veroordelingen. Daarnaast worden nog eens 18 milieu-konventies niet toegepast. Dit is te meer onaanvaardbaar omdat België daardoor o.a. de draaischijf is geworden van een ongezonde handel in afvalstoffen, waarvan het storten, dumpen of verbranden elders verboden of gere-

glementeerd is. (Zie Milieurama 1/2 "Afvaltransporten: bestemming Noordzee".) Ook op andere, zeer aktuele gebieden van de milieuzorg staat België erg achter op zijn buurlanden.

Ook voor wat de Europese richtlijn tot het aanvaarden van meetmethoden voor het geluid op bouwerven betreft, is België in overtreding.

De konventie met betrekking tot de verantwoordelijkheid op het gebied van maritiem transport van nukleaire stoffen, werd door België getekend maar niet geratificeerd.

De konventie met betrekking tot de luchtverontreiniging, vervoerd over lange afstanden werd wel getekend maar niet geratificeerd. In het licht van de hele problematiek rond "zure regen" zou ook deze konventie onmiddellijk moeten worden toegepast.

De internationale konventie tot regeling van de walvisjacht werd niet eens door België getekend.

De konventie van Washington met betrekking tot de handel van bedreigde diersoorten werd wel getekend en geratificeerd, maar op uitvoe-

ringsbesluiten is het nog steeds wachten geblazen.

Wat de Europese richtlijnen betreft, is België voornamelijk in overtreding op het gebied van de bescherming van lucht, water en de afvalverwerking.

Ten aanzien van deze lamentabele toestand heeft de Ministerraad op voorstel van de Staatssekretaris voor Leefmilieu Aerts, wel zes uitvoeringsbesluiten met betrekking tot Europese milieurichtlijnen goedgekeurd. Ook wat een wetsontwerp en de uitvoeringsbesluiten voor de toepassing van de Konventie van Oslo inzake het dumpen van afval in zee betreft, werden stappen vooruit gezet. Deze teksten zijn echter nog niet gestemd en nog lang niet in het Staatsblad verschenen.

Op een perskonferentie eiste de Bond Beter Leefmilieu dan ook van de regering, zonder uitstel, een daadwerkelijk milieubeleid en een onmiddellijke toepassingen van de internationale verbintenissen waartoe België zich heeft geëngageerd. Dit is de prijs die de Belgische regering in ieder geval zal moeten betalen, om zijn Europees krediet te herstellen, evenals om het vertrouwen te herwinnen van de milieubewuste bevolking en de milieu-organisaties.

De eisen waren echter niet uitsluitend tot de nationale regering gericht: ten minste inzake de Europese richtlijnen is het zeer goed mogelijk om hun toepassing te regelen in Vlaanderen, op initiatief van de regionale Vlaamse overheid en door de eigen interne wetgeving aan te passen. Zonder dat België in regel is, zou Vlaanderen het kunnen zijn.

Asbest : wondervezel met kankerstaart

Luc Lambrechts

Het aanbrengen van asbestbevloking in gebouwen is in België verboden bij het Koninklijk Besluit van 15 december 1978, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 2 februari 1979 en in voege vanaf 1 januari 1980. Verder zijn er ook strikte regels uitgevaardigd voor afbraakwerken. Deze zaak schijnt dus wel goed geregeld te zijn.

Mirakelvezel

Asbest, de mirakelvezel, goed voor duizend en één doeleinden is een mineraal dat gedolven wordt in Canada, de Oeral en Zuid-Afrika. Vanaf het einde der vijftiger jaren, werden asbestvezels in een wollige massa gespoten op stalen gebinten en andere belangrijke bouwonderdelen, om deze te beschermen bij brand. De asbestvlokken, die rond zulke stalen gebinten gespoten worden, in een laag van enkele centimeters dikte, verhinderen namelijk een snelle temperatuurstijging van de staalstructuur bij het ontstaan van een brand. Hierdoor wordt de warmte-uitzetting van het staal belet, zodat de constructie merkkelijk langer stand kan houden.

Buiten deze toepassing kwamen snel andere mogelijkheden, zoals geluidsdemping in werkplaatsen en burelen, decoratie van wanden, vochtwering enz...

Bij het gebruik van asbestvlokken, bestaat de gespoten massa uit een zeer hoge concentratie van zuiver

Modern gebouw in Londen waarvan de staalstructuur bekleed is met asbestbevloking. Vóór het in gebruik nemen door General Post Office werd de asbestbevloking door middel van een co-polymeer ingekapseld.

asbest (55 tot 85 %). De rest zijn bindmiddelen. Volgens de concentratie en de specifieke eigenschappen van deze bindmiddelen, zal de asbestbevloking min of meer stabiel blijven na het spuiten. Het geheel krijgt het aspect van een donzige grijze of wit-grijze mas-

sa. Op de oppervlakte van deze massa vestigt zich een continue fijne stoffige vezelstructuur, die langzaam los komt.

Kankerverwekkend

Het wegnemen, aanraken, stoten of enig welk ander contact met deze massa, maakt asbeststof vrij. Bij het inademen van deze stof, bestaande uit ultra fijne vezeltjes, onzichtbaar voor het oog, worden deze in de longen neergezet. Deze vezels, aldus in de longen gekomen, kunnen schade veroorzaken.

Medisch gezien, zijn een aantal ziekten mogelijk. Asbestosis uit zich in verdikking en beschadiging van het longweefsel, welke zich manifesteert vele jaren na blootstelling aan hoge concentraties asbeststof. Zelfs na verschillende jaren niet meer aan stofblootstelling onderhevig geweest te zijn, kan de ziekte zich manifesteren. Personen onderhevig aan asbestosis zijn zeer vatbaar voor longkanker. Het is niet zeker dat longkanker zich zal voordoen vooraleer men asbestosis heeft. Het is wel bewezen dat het gevaar voor longkanker groter wordt bij inademen van asbeststof wanneer dit gekombineerd wordt met het roken. Mesothelioma, een weinig voorkomende kanker, tast borst- en buikvlies aan. De voornaamste oorzaak is langdurige blootstelling aan crocidoliet. Nochtans werden gevallen genoteerd van minder lange blootstelling, welke ook mesothelioma veroorzaken. Kanker van darmkanaal en ingewanden komt voornamelijk voor bij arbeiders die lange tijd in de asbest-industrie tewerkgesteld geweest zijn.

Het Koninklijk Besluit van 15 december 1978 verbiedt het nog verder

aanbrengen van asbestbevlokkings en regelt het wegnemen daarvan. Er bestaat echter weinig duidelijkheid over de tussenliggende periode, waarbij de aldus behandelde gebouwen door het publiek gebruikt worden. Men kan gerust stellen, dat tienduizenden personen dagelijks, onbewust, in gebouwen vertoeven waar asbeststof in een merkkelijk te hoge concentratie in de lucht aanwezig is.

Behandelde gebouwen

Grote verkoopruimten zijn hiervan een typisch voorbeeld. De stalen gebinten zijn vaak behandeld met asbestvlokken alsook de opgaande kolommen. Het vrijkomen van asbeststof kan op verschillende manieren veroorzaakt worden: reclameborden worden opgehangen en met draad rond de stalen structuur gedraaid, warmeluchtblazers brengen voortdurend sterke luchtstromingen teweeg rond deze structuur, hinderlijke verkoopsgoederen worden tot in de asbestbekleding gezet (ladders, lange plinten, buizen, enz...), met heftrucks wordt regelmatig tegen de kolommen geschuurd welke bekleed zijn met asbestbevlokkings, verkoopsgoederen worden opgestapeld tot tegen de asbestbekleding, het neergevallen stof op de verschillende verkoopsgoederen wordt, indien deze goederen ondertussen niet meegenomen zijn, met stofdoek en borstel verwijderd.

In grote bureelcomplexen zijn, voor geluidsdempingsdoeleinden, de metalen radiatorafschermplaten aan de binnenzijde bekleed met een asbestbevlokkings. Deze platen zitten met vier schroeven vast en moeten regelmatig verwijderd worden voor allerlei werkzaamheden. Bij deze werkzaamheden worden niet de minste veiligheidsmaatregelen ge-

nomen. Dagelijks valt er hier en daar asbeststof neer op het vol tapijt dat in de burelen aanwezig is. Door de sterke luchtstroming kan men stellen dat gedurende het ganse stookseizoen, alle bedienden aanwezig in een dergelijk kompleks, blootgesteld zijn aan een sterke concentratie asbeststof in de lucht.

Nog talloze voorbeelden zijn mogelijk. Men kan asbestbevlokking vinden in konstrukties opgezet tot eind 1979 : moderne kantoorruimten, hospitalen en ziekenhuizen, hotels, moderne zwembaden, scholen, elektrische centrales en onderstations, winkelgalèrijen, stapelplaatsen.

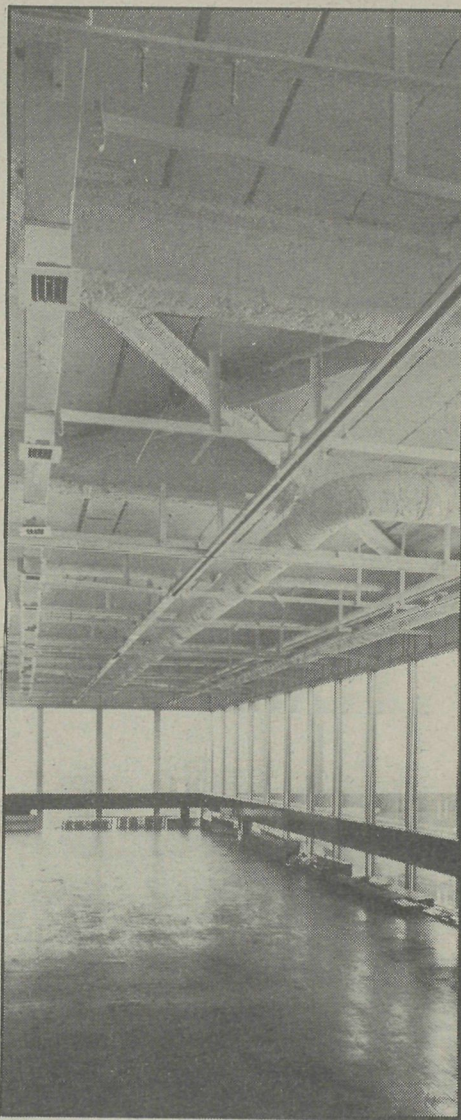
Beter voorkomen...

In de ons omringende landen zijn veel strenge maatregelen genomen : in Groot-Brittannië wordt de asbestbevlokking hetzij ingekapseld, hetzij weggenomen, ook de Houses of Parliament hebben hun beurt gehad ; in Frankrijk werd onder druk van de syndikaten in 1976, reeds een sterke aktie gevoerd ; in Nederland, Denemarken, Zweden en de Verenigde Staten, zijn de Belgische toestanden ondenkbaar.

Britse EEG-funktionarissen, welke in hun eigen land en voor hun eigen bevolking, strikte maatregelen hebben uitgevaardigd via het Engelse parlement, werken in Brussel in gebouwen waar asbestbevlokking onbeschermd en onbehandeld aanwezig is.

De asbestindustrie publiceerde in februari 1982 een brochure, waarin gesteld wordt dat asbestbevlokking, ook in goede staat, dient hetzij ingekapseld, hetzij weggenomen te worden. Er rust een grote verantwoordelijkheid bij de beleidsmensen.

In de Verenigde Staten, verwacht

Asbestbekleding op stalen struktuur behandeld met inkapselprodukt.

men dat tussen nu en het jaar 2000, niet minder dan 150 miljard dollar zal gevorderd worden, langs gerechtelijke weg of via verzekeringspolissen, wegens asbestose.

Krugerpark : groene oase in Oud-Borgerhout

Wim Vermeylen.

Dat oude huizenblokken onteigend en gesloopt worden, maken we wel meer mee. Als zich dat dan in een oude stadskern voordoet, verwacht men zich onmiddellijk aan flatgebouwen of parkeerterreinen.

In Borgerhout had men het anders voor. Waar eens een 60-tal verkommerde huizen stonden, wordt nu een recreatiepark aangelegd. In het hart van Oud-Borgerhout, waar de groene ruimte vroeger een handdoek groot was, komt nu het meer dan 1 ha grote Krugerpark.

Het wordt echter geen statusgroen, wel een multifunctioneel en edukatief recreatiepark.

In 1977 rijpte stilaan de idee om midden in de oude gemeentekern een groene recreatieruimte te creëren, die de leefbaarheid van de hele buurt zou verbeteren en de bewoners er misschien toe zou brengen hun huizen opnieuw te onderhouden en zelfs te renoveren, iets wat in deze stilaan verkommerende buurt wel nodig was.

Het "groene plan" stuitte aanvankelijk echter op verzet: huizen zouden onteigend worden, de oorspronkelijke bewoners zouden elders moeten opgevangen worden, sommigen zagen de vrijkomende gronden liever bebouwd met al dan niet sociale woningen en het plan kostte natuurlijk ook geld. In september 1980 werd de aanleg van het recreatiepark uiteindelijk goedgekeurd.

Geen statusgroen

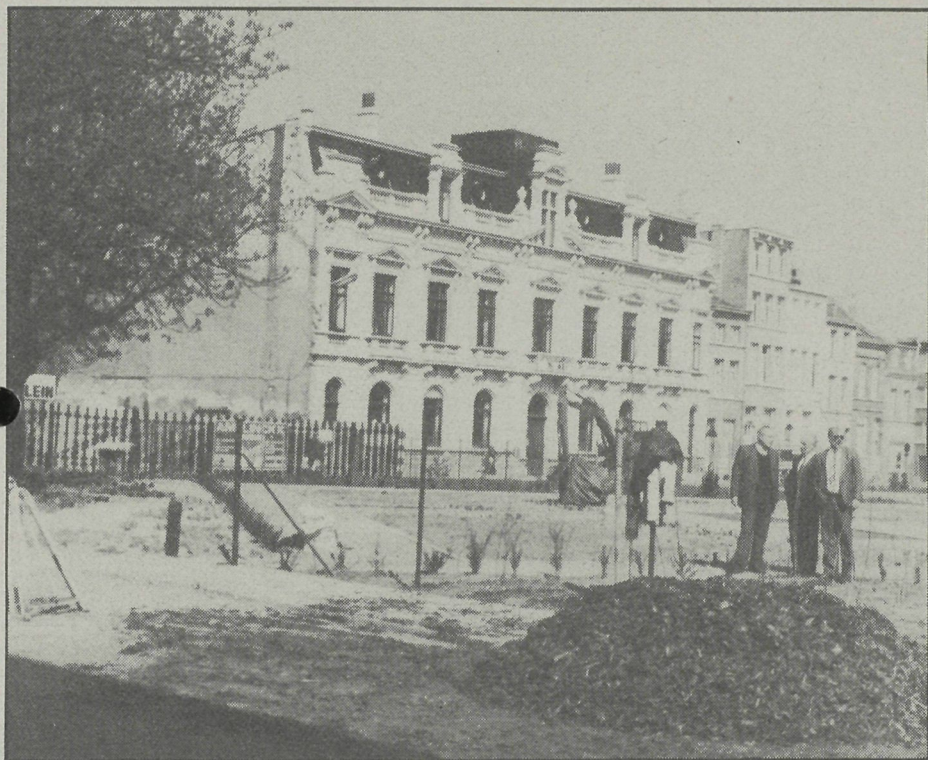
Het Krugerpark kreeg een ongeveer trapezoïde vorm en zal volledig omrand worden door heesterbeplantingen. Rekening houdend met het feit dat het park aan de behoeften van uiteenlopende bevolkingsgroep moest voldoen hebben tuin- en landschapsarchitecten Paul Stryckers en Pierre Gillard bij hun ontwerp geopteerd voor een polyvalent recreatiepark. Spel, ontspanning én edukatie kregen er hun plaats.

Grenzend aan het Krugerplein, waar tevens de hoofdingang is, bevindt zich een bolbaan, omgeven door vier met planten omzoomde gazonnen. Dit rustige gedeelte, waar tafels en zitbanken voorzien zijn, is vooral voor de bejaarden bestemd en is door middel van een kleurrijke bloemenweide verbonden met de hoger gelegen kleuterspeeltuin.

Het middelpunt van het plein werd opgehoogd tot 1.50 meter aan de randen, zodat de kleuters gescheiden van de grotere en wildere kinderen in de 'kom' kunnen spelen. Zandbakken en aangepaste speeltoestellen werden zodanig aangebracht dat het toezicht van ouders of begeleiders steeds optimaal is.

Vanaf de hoogte van het kleuterplein loopt het grasveld zacht glooiend tot aan het Lyceum, waarvan de 19e eeuwse voorgevel onlangs gerestaureerd werd. In de uiterste hoek van dit grasveld zal door de leerlingen van de school een tuin aangelegd worden. Voor het edukatief aspect van het park zorgt tevens het bosleerpad dat als een holle

Krugerpark in wording, met op de achtergrond de 19e eeuwse voorgevel van het Lyceum.

weg bedacht werd en beplant is met speciaal uitgezochte inheemse kruiden en heesters. De voornaamste onder hen zullen voorzien zijn van naamplaatjes.

Daar dit eerste, eerder rustige deel zal binnenkort een tweede deel van het park aangelegd worden, meer specifiek bestemd voor wild ravotende kinderen.

Een trapveld met daarnaast een meer geaccidenteerd grasveld met klim-, spring-, kruip- en glijmogelijkheden werd de Tarzantuin genoemd. Deze laatste zal omgeven zijn door een aarden wal en een afsluiting, zodat de kinderen bij het spelen niet in het verkeer terecht komen. De nu nog drukke straten rond het

park zullen trouwens verkeersarmer gemaakt worden door verkeersdrempels.

Om het park ook 's avonds aantrekkelijk te maken werd aan een aangename verlichting gedacht.

Wanneer de aanleg van het park zal beëindigd zijn, zullen er 53 hoogstammige bomen, 3790 heesters, 22 duizend bodembedekkers, 4500 bolgewassen, 1600 vaste planten en rozen en 500 haagstruiken aangelegd zijn.

Het gemeentebestuur legt er de nadruk op dat het park geen alleenstaande realisatie is maar kadert in een hele campagne voor stadsvernieuwing. In oktober worden de gemeenteraadsverkiezingen gehouden, uitkijken dus.

Kritiek op het "Rapport", of de Wijzen niet goed wijs !

Roeland Dirks

Op een perskonferentie te Brussel heeft de Bond Beter Leefmilieu de inhoud bekend gemaakt van een studie over kernenergie, uitgevoerd door de "Werkgroep Kernenergie" van de Bond Beter Leefmilieu - Vlaanderen en Inter-environnement-Wallonie.

Deze kritische analyse van het rapport van de Kommissie der "Wijzen" is het antwoord van onafhankelijke wetenschapsmensen op de stellingname van de "Wijzen", die neerkomt op een aanmoediging van het toenemend gebruik van kernenergie. Bovendien biedt het rapport van de Bond Beter Leefmilieu duidelijke alternatieven aan de parlementairen die de voorbije week voor een belangrijke keuze stonden inzake kernenergie.

Met beperkte middelen is de Bond Beter Leefmilieu erin geslaagd onafhankelijke informatie ter beschikking te stellen van de verkozenen, waardoor ze met meer inzicht vergaande beslissingen zullen kunnen nemen. Toch betreurt BBL-Vlaanderen het dat de overheid het initiatief om zulk kritisch document te publiceren niet heeft voorgesteld, georganiseerd of aangemoedigd, dit in tegenstelling tot wat in sommige landen, zoals in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië gebeurt. Deze betreurenswaardige toestand zal de Bond Beter Leefmilieu niet weerhouden om te blijven ijveren voor een open en volledige informatie inzake energie en kernenergie in het bijzonder.

De analyse van het rapport der "Wijzen" bevat vijf fundamentele aspecten m.b.t. de kernenergie : de splijtstofcyclus en meer bepaald het probleem van de opwerking en de kweekreactoren, de gezondheidsfacetten, de veiligheid van de installaties, de economische en financiële gevolgen van de keuze voor kernenergie en alternatieve energie, de plaatskeuze voor de eventuele inplanting van nieuwe kerncentrales.

Voor wat betreft de splijtstofcyclus zijn de deskundigen van de Bond Beter Leefmilieu, in tegenstelling tot de "Wijzen", van oordeel dat de opwerking van gebruikte splijtstof onaanvaardbaar is wegens de prijs en de onopgeloste afvalproblemen. Bovendien is de opwerking van hoog radioactieve brandstof nog niet aan zijn industriële toepassing toe. Integendeel stelt de Bond Beter Leefmilieu voor om de opwerking stop te zetten en te kiezen voor een politiek van konditionering en stockering van afval op middellange termijn. Deze optie die vijf- tot zesmaal goedkoper is dan de opwerking, is veiliger inzake afvalbeheer. In dit verband stelt de Bond Beter Leefmilieu voor om de opwerkingsfabriek van Eurochemic te Dessel om te vormen tot een centrum voor konditionering en stockering van allerlei soorten radioactief afval. Dit voorstel biedt trouwens het voordeel dat het de werkgelegenheid in de streek niet aantast. Bovendien spreekt de Bond Beter

Energiedebat sukkelt
Jongsocialisten over energie:
geen ecologisch alternatief

Steenkolen of kernenergie
Knoops
voor

kernenergie

Volgens het bureau van de
fransialige socialisten, dat maan
ten vergaderde, kan het energiede
Debat in mineur... al vandaag begint alleen maar
... karikatuur zijn omdat d
agenda van de Kamer te overlade
is.

NONSENS ZEGT SP

**Regering wil
én kolen- én
kerncentrale**

Eyskens: geen bouwstop
voor kerncentrales

Het misverstand van Knoops

**Energiedebat
wordt verder voorbereid**

Groenen: kernenergie houdt taken in
die privé-sector niet aan kan
Internationaal
congres verontrust over toenemende reglementeringen
Agalev: energiedebat
is niet ernstig

Nobelprijswinnaar de Duve: zonder kernenergie kan het moeilijk

Elektriciteitsproducenten:

HOOGUIT 20 PARLEMENTAIEREN

**ENERGIEDEBAT
IN LEGE KAMER**

Leefmilieu zich uit tegen de ver-
dere Belgische deelname aan kweek-
reactorenprojecten zoals te Kalkar
en Super Phenix.

Inzake de gezondheidsfacetten stelt
de Bond Beter Leefmilieu vast dat
het rapport der "Wijzen" in dit ver-
band praktisch overeenkomt met het
rapport uit 1976, ondanks het feit
dat intussen talrijke wetenschappe-
lijke werken hebben uitgewezen dat
vele basisgegevens, zoals deze met
betrekking tot de bestraling van
de bevolking, nog steeds niet vol-
staan om met zekerheid de invloed
van de radioactieve bestraling op
mens en milieu te bepalen.

In het hoofdstuk inzake veiligheid
wordt erop gewezen dat de oorzaken
van het ongeval te Three Miles Is-
land verkeerd werden geëvalueerd

door de "Wijzen". Door dit ongeval
werd inderdaad aangetoond dat ern-
stige ongevallen met grote, klas-
sieke reactoren wel degelijk moge-
lijk zijn, wat uiteindelijk zelfs
kan leiden tot het vrijkomen van
radioactiviteit in de atmosfeer. In
ieder geval is het niet mogelijk om
enerzijds te verwijzen naar de er-
varing met Amerikaanse kerncentra-
les om het Belgisch kernenergie-
programma te verdedigen en ander-
zijds te verklaren dat een ongeval
in een Amerikaanse centrale zich in
België niet kan voordoen, omdat...
de systemen verschillen.

Bovendien is de Belgische wetgeving
inzake kernveiligheid ver van bevredigend.
Tijdens de ontwikkeling van
de kernindustrie in België hebben
economische, industriële en poli-
tieke overwegingen zwaar gewogen
op de veiligheid, zowel voor wat be-

treft de invloed op het milieu als op de bescherming van de arbeider en de bevolking. In deze omstandigheden beslissen tot het voortzetten van het energieprogramma zou de veiligheid van de bevolking en de bescherming van het milieu nog meer hypotekeren.

De analyse van het rapport inzake de economische en financiële aspecten laat toe te besluiten dat indien men zich zou houden aan de groeiscenario's 1 en 3 uit het rapport der "Wijzen", de beslissing m.b.t. een nieuwe kerncentrale pas zou moeten worden genomen in ... 1985. In ieder geval onderstreept de Bond Beter Leefmilieu het belang van de gekombineerde produktie van warmte en elektriciteit, van een gunstig elektriciteitsstarief voor alternatieve energie en betoont zijn akkoord met de opmerking van de "Wijzen" : "hypotesen.. die wijzen op de mogelijkheid van een vermindering van het huishoudelijk energieverbruik zijn niet uit te sluiten". Onder deze voorwaarden mag het energiebeleid niet langer steunen op het aanbod dat behoeften kreëert. In deze veronderstelling stelt de Bond Beter Leefmilieu een programma voor van rationeel energieverbruik, dat de energiebehoeften van België kan herleiden tot één derde in het jaar 2000.

Bovendien beklemtoont de Bond Beter Leefmilieu dat 10 % van het verbruik vanaf dan kan worden geleverd door hernieuwbare energiebronnen (zonne-energie, wind, biomassa en waterkracht). Zulk beleid zou toelaten om in het jaar 2000 een besparing te verwezenlijken van 19 miljoen ton aan ingevoerde energie grondstoffen, wat een bezuiniging betekent van ten minste 400 miljard fr. per jaar (in frank van 1982).

Tenslotte bevat het dokument nog enkele opmerkingen m.b.t. de plaatskeuze, want het rapport van de "Wijzen" is in deze materie achterhaald, omdat Chooz werd opgedrongen zodat daardoor het kernpark van de Maasvallei voorgoed gesatureerd is. Welk ook de vestigingsplaats moge zijn voor nieuwe kerncentrales, voor de Bond Beter Leefmilieu heeft de praktijk uitgewezen dat de huidige verweermiddelen geen enkele waarborg bieden voor de bescherming van mens en milieu. Indien op deze weg wordt doorgegaan, zal dit onmiskenbaar leiden tot een aanzienlijke toename van de radioactiviteit in het milieu.

Nukleaire volmachten ?

Eerst beweegt Knoops hemel en aarde om de Elektriciens vóór 1 juli een antwoord te geven (liefst nukleair) over eventuele nieuwe elektriciteitscentrales. Hiermee zet hij het parlement op een ongeoorloofde wijze onder druk, waardoor een ernstig en grondig Parlementair Energiedebat haast onmogelijk wordt. Was dat de reden waarom er bij de opening van het debat slechts een twintigtal aanwezigen waren? Plots blijkt er echter geen haast meer te zijn, de regering zal pas in de herfst over bijkomende elektriciteitscentrales beslissen. Het begint er sterk op te lijken dat de regering de volmachten vraagt om in het najaar, uiteraard na de Gemeenteraadsverkiezingen, nieuwe nukleaire beslissingen te nemen. Ook moet opgemerkt worden dat door toedoen van allerlei kommunautaire betwistingen het energiedebat voorgesteld werd als een keuze tussen steenkool en kern-energie. Voor ons is die keuze véél te beperkt.

Leefmilieu Kampagne '82

De leefmilieukampagne krijgt een tweede start, de eerste liep wat verloren in de chaos vóór en na de parlements-verkiezingen. Bij de voortzetting van de campagne zal de nadruk op twee punten liggen: enerzijds wil men de bevolking bewust maken van de problemen omtrent het leefmilieu en er haar actief bij betrekken, anderzijds gaat men de coördinatie verzekeren tussen alle initiatieven in verband met het leefmilieu. Konkreet zullen er dus activiteiten toegespitst worden op het beleidsvlak en op het vlak van informatie en sensibilisering.

Op het gebied van de sensibilisering wordt er gewerkt aan een milieukontaktdag met als thema "Milieu & tewerkstelling". Deze zal doorgaan in het najaar van '82.

Op 1 juli werd op het sekretariaat van de leefmilieukampagne de "Groene lijn" operationeel. Op nummer 02/ 217.77.77. zal iedereen terecht kunnen voor informatie, dokumentatie, juridische uitleg, adressen, klachten enz. in verband met de leefmilieuproblematiek.

Verder wordt gewerkt aan een tentoonstelling "Milieu", die begin '83 haar omloop door de Vlaamse scholen, kulturele centra enz. zal beginnen.

Daarnaast wordt een atlas van de beschermde landschappen in Vlaanderen opgesteld, waarin de drijfveer tot klassering en de typische kenmerken van het landschap worden besproken.

Op het adres van de leefmilieukampagne kan je ook terecht voor gratis promotie- en edukatief materiaal. Bel of schrijf voor: raamaffiches (42 x 60 cm); affiches (68 x 97 cm); een nieuwe brochure "Ons Leefmilieu"; de dia-reeks "Hun leefmilieu, uw zorg" en een film over luchtverontreiniging.

Sekretariaat Leefmilieukampagne:
Jozef II straat 36 - 1040 Brussel. Tel.: 02/ 217.44.94.

In onze serie : "Een koning keert zich in z'n graf"

Leopold II-laan heringericht

Wim Vermeylen.

De stadsvernieuwingskampagne is net voorbij, de promotieaffiches verkleuren en fladderen nog op de reuze-panelen die de vele verkommerde huizen "aan ons oog onttrekken". Mooi initiatief, dat voor de stad Brussel op een goede afloop kon doen hopen, het liep er namelijk gekoppeld met een "maak Brussel weer leefbaar"-kampagne gevoerd door het Brusselse Staatssekretariaat. De hele opzet blijkt nu echter een misleiding geweest te zijn. Een aantal prestigieuze renovaties werden uitgevoerd, dat wel, maar grote vernielende projecten lopen niettemin verder of gaan van start. Zo wordt bijvoorbeeld het hele gebouwenkompleks van de Europese Commissie uitgebreid, hele huizenblokken komen onder de sloophamer. Om het geheel nog wat aantrekkelijker te maken gaat men de Leopold II-laan "herinrichten". Mooi woord om de aanleg van een 1.3 kilometer lange tunnel, wat een toename van 15 à 20 duizend voertuigen per dag kan betekenen, te omschrijven.

Lang leve Brussel, hoor ik in oktober menig politici skanderen. Brussel sterft, met nog een stadsautoweg meer als pijl door het hart.

Reeds geruime tijd was de herinrichting van de Leopold II-laan het onderwerp van lange en zeer technische gesprekken. De vraag was of er nu één lange of verschillende korte tunnels zouden komen

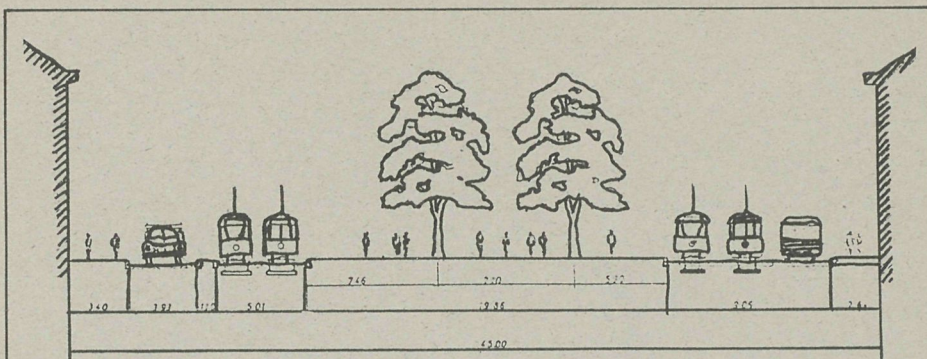
en waar de in- en uitgangen zouden liggen. De hoofdbekommernis schijnt dus de opvang van een zeer grote verkeersstroom, waarvan men in de toekomst een fikse aangroei verwacht (hoopt?).

Waar de verkeersstroom nu 50.000 voertuigen per dag is, rekent men na de aanleg van de tunnel op zo'n 85 tot 90 duizend auto's. Het is dus de capaciteitsverhoging die centraal staat in de discussie. Dit uitgangspunt is echter fundamenteel verkeerd. Zal en mag het autoverkeer nog verder toenemen? De vraag naar de verdere leefbaarheid van de stad wordt hier niet eens gesteld. Uit recente peilingen blijkt trouwens een duidelijke vlucht uit de hoofdstad. Een grauwe en drukkende woonomgeving zal daar niet vreemd aan zijn.

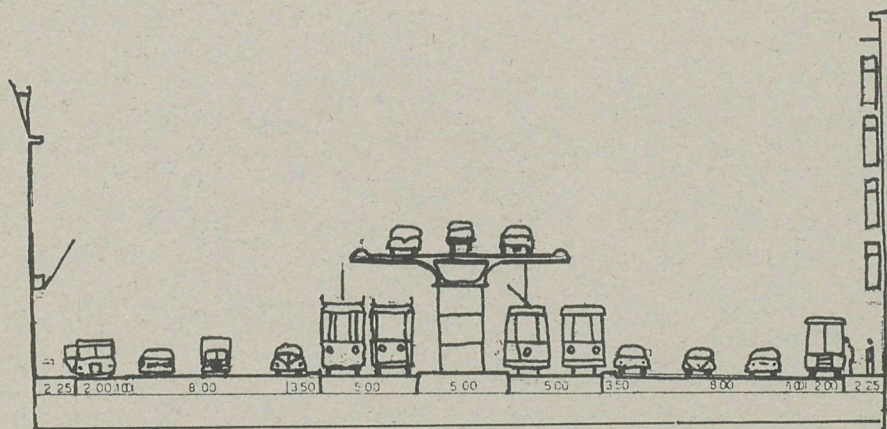
De grote lanen van het centrum moeten niet als doel hebben een vlotte doorgang te verzekeren aan het doorgaand verkeer, de zo begeerde Ring rond de hoofdstad moet deze rol vervullen. Dit werd trouwens stee als argument naar voor geschoven bij de aanleg ervan.

De tunneloplossing voor de Leopold II-laan gaat echter het tegenovergestelde aanmoedigen. De zware infrastructuurwerken zullen na voltooiing tot een hogere capaciteit leiden, zodat de automobilist de korte weg door de stad boven de Ring zal verkiezen. Hoe meer faciliteiten men aan de autogebruikers verleent, hoe groter de verkeersstroom in en door de stad wordt.

Leopold II-laan vóór 1958

Aktuele toestand.

Zo heeft ook de verplichte aanleg van parkeerruimten bij nieuwbouw tot een ware verkeerskongestie voor en na de kantooruren geleid. Het gevolg is dat de grote Brusselse lanen onbewoonbaar zijn door lawaai, stank en gebrek aan open ruimten.

De stedelijke wegen zouden prioriteair voorbehouden moeten blijven voor het stedelijk individueel en openbaar vervoer. Dit houdt echter in dat men de capaciteit van de Leopold II laan niet verhoogt en slechts het meest noodzakelijke verkeer langs hier laat komen.

Het openbaar vervoer van en naar de provincies, en niet te vergeten het stedelijk openbaar vervoer zelf moet in een verkeersbeleid voorrang krijgen.

De nieuwe herstrukturingsmaatregelen en de prijsverhogingen op beide netten gaan echter een heel andere richting uit, dit ten nadele van niet-autobezitters. De anderen zullen steeds meer op het individueel gemotoriseerd vervoer terug vallen, wat in dit geval door de aanleg van een tunnelketen nog

geaksentueerd zal worden.

Gekoppeld aan een beleid voor een beter openbaar vervoer zou men in de binnensteden verkeerstegenwerkend moeten handelen, in plaats van verkeersaantrekkend.

De bovengrondse herinrichting is voor de Leopold II-laan zeker te verkiezen boven het tunnelproject, daar de capaciteit niet verhoogt en de automobilisten niet aangemoedigd worden om met de auto tot in de binnenstad te rijden. Deze oplossing zou daarbij toelaten een relatief leefbare laan te maken, met brede voetpaden, fietspaden, groenvoorzienig en bomen. Bij de tunneloplossing zouden zowel boven- als ondergrond gebetonneerd en geasfalteerd worden, wat een degelijke plantengroei onmogelijk maakt. Door de huidige metrowerken zit de Leopold II laan dagelijks in de knoop. Het is in die slechte omstandigheden dan ook niet moeilijk om de automobilisten ervan te overtuigen dat de bouw van tunnels een ideale oplossing is, die alle verkeersproblemen zal oplossen. Na de realisatie ervan zullen er inderdaad op deze plaats geen opstoppen meer zijn, het probleem zal verplaatst worden en de binnenstad zal verder ten prooi vallen aan het drukke autoverkeer.

Zo worden hele buurten afgesneden en omgevormd tot kantoor- en administratieve zones, waar enkel van 9 tot 5 uur het geratel en gerinkel enig leven doet vermoeden. De ooit aanwezige sociale structuur is totaal zoek en enkel de minder goedgeïdgen zien zich genoodzaakt in deze "dode" buurten te blijven. Tot ze er uiteindelijk door ontelingen toch worden uitgezet. De anderen gaan steeds verder op zoek naar een beetje groen en rust, hun eigendommen overlatend aan de

grootste spekulaties.

De soms grote pendelafstanden kunnen echter gemakkelijk overbrugd worden langs de invalswegen die tot in het centrum lopen. De herinrichting volgens het tunnelproject van de Leopold II-laan wordt dan ook een nieuwe aderlating voor de stad.

De planners schermen ook graag met economische argumenten: de aan te leggen tunnels zouden volgens het Ministerie van Openbare Werken de economie sterk te goede komen. Dit valt echter sterk te betwijfelen. De aanleg van zulke stadsautostrades betekenen eerder een serieuze bedreiging voor het cultureel, sociaal én economisch leven in de Brusselse binnenstad. Heeft de aanleg van tunnels en verkeersaders elders in de stad voor een grote economische bloei gezorgd?

Op lokaal vlak is het economisch voordeel nog twijfelachtiger: de werken aan de tunnel kunnen vijf jaar duren zodat bij de voltooiing ervan reeds heelwat bedrijven failliet zullen zijn of hun activiteiten naar een ander deel van de stad zullen overgeplaatst hebben. Wanneer de tunnels er eenmaal zullen liggen, zal men de plaatselijke wijken zo snel voorbij rijden dat een heropleving van de plaatselijke handel en nijverheid helemaal niet zeker is.

Daarbij komt nog dat de werken zeer duur zullen uitvallen. Een bovengrondse herinrichting daartegen kan in een veel kortere tijd en tegen een veel lagere kostprijs verwezenlijkt worden.

Buiten de betonnijverheid en een aantal speculanten hebben waarschijnlijk weinig takken van het bedrijfsleven werkelijk baat bij de voorgestelde plannen.

Laat ons leven

Kiekens Linda

Het is een publiek geheim dat invloedrijke jagerskringen een zware druk uitoefenen op gemeenschapsminister P. Akkermans, om de jachtwetgeving te versoepelen. Deze mensen zien de natuur enkel als een bron van "jachtgenoegens", terwijl zij de verarming die de jacht in de natuur veroorzaakt onbelangrijk achten of zelfs negeren.

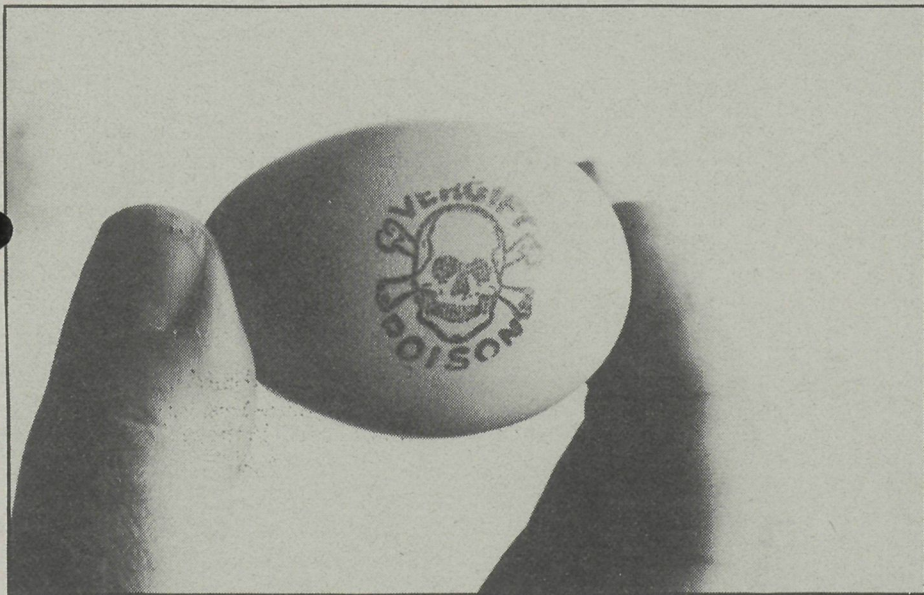
Vlaanderens jachtwetgeving

De Vlaamse jachtreglementering is gedurende de laatste jaren natuurvriendelijker geëvolueerd. Hierdoor krijgen vele diersoorten de kans zich, ondanks hun kleine aantallen, toch in stand te houden. In sommige buurlanden wordt het Vlaamse voor-

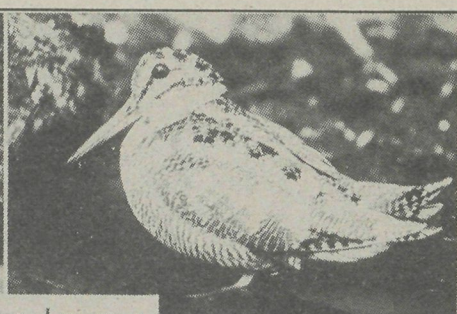
beeld reeds nagevolgd.

Een Europese primeur voor het Vlaamse Gewest is het verbod op het gebruik van niet-selektieve middelen zoals klemmen en gifteieren bij het verdelen van kraaiachtigen, vos en verwilderde kat. In het laatste openingsbesluit van de jacht is bepaald dat de verdelging van deze dieren uitsluitend mag gebeuren met vuurwapens en goed omschreven selektieve vallen.

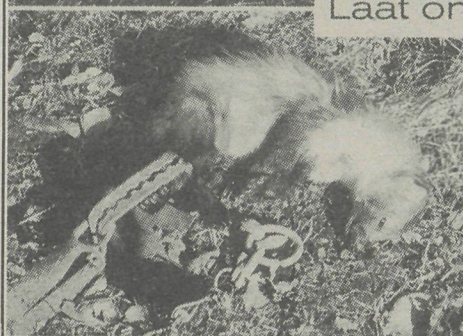
Desondanks ontving het Coördinatie-Comité voor Bescherming van Vogels (CCBV) de laatste tijd enkele klachten van wandelaars die toch gifteieren in de natuur hadden aangetroffen. Gifteieren zijn gewone kippeneieren die met gif zijn ingespoten en op de eischaal gemerkt zijn met een doodshoofd. Zij werden vroeger vooral langs bosranden

Laat ons leven

Mijnheer de Voorzitter,

De laatste jaren is de Vlaamse jachtwetgeving natuurvriendelijker geëvolueerd. Een voorbeeld dat achting bracht en soms al nagevolgd werd in andere gewesten en buurlanden. Het is echter bekend dat jagers bij uw gemeenschapsminister P. Akkermans aandringen om deze vooruitstrevende wetgeving weer af te breken zonder enige ecologische of economische noodzaak. Hieraan toegeven zou een klinkende kaakslag zijn aan natuurminnend Vlaanderen.

Met deze willen we U, uw partijbestuur en uw minister verzoeken zeker niet toe te geven aan die jagersinvloeden, maar integendeel verder een beleid te voeren in de geest van de huidige wetgeving. Vogelbescherming en natuurbehoud verdienen voorrang op het jachtgenoege van enkelingen. Samen met de massa Vlaamse natuurliefhebbers danken we U hiervoor bij voorbaat.

Met de meeste hoogachting,

Naam : .....

Adres : .....

.....

Houtsnip - Kleine marerichgen - Bescherm d Vlaanderen

De Heer Frank Swaelen

Tweekerkenstraat 41

1040 BRUSSEL.

De kaarten zijn gefrankeerd en worden verkocht tegen de prijs van de postzegel : 7,5 fr per stuk. Bestellingen (bij voorkeur ten min-

ste 10 exemplaren) kunnen gericht worden aan het Coördinatie-Comité voor de Bescherming van Vogels, Durentijdslei 14, 2130 Brasschaat.

en in open veld gelegd van half maart tot in juni.

Het CCBV richt een oproep tot alle natuurvrienden om de plaatsen te melden waar nog gifteieren worden aangetroffen. De meldingen kunnen gericht worden naar het CCBV, Du-
rentijdslei 14, 2130 Brasschaat.

Terug naar vroeger

Sommige jagerskringen weigeren in te zien dat een jachtwetgeving een ekologische noodzaak is geworden. De Vlaamse Hoge Jachtraad, bijvoorbeeld, gaf in zijn adviezen van 1981 te kennen dat de huidige reglementeringen te streng zijn. Indien dit advies zou worden opgevolgd, zouden alle vorderingen van de laatste jaren worden teniet gedaan. Zo zouden een aantal vogel- en diersoorten die nu door de jachtwet worden beschermd, weer mogen bejaagd worden.

Een van deze vogelsoorten is de houtsnip, die sinds 1979 beschermd wordt. De heropening van de jacht op deze zeldzame steltloper zou echter niet geapprecieerd worden door natuurminnend Vlaanderen. De houtsnip leeft van insecten en wormen die leven in de vochtige bodem van onze bossen. Zijn ekologische rol is te vergelijken met die van de specht.

Andere vogels waarvoor jachttoelating wordt gevraagd zijn o.a. 19 soorten watervogels zoals de water-
snip, de kuifeend en de pijlstaart. Zij leven in zeldzame vochtige biotopen en kunnen nooit enige schade veroorzaken.

Het verbod op de verdelging van wezel, bunzing en hermelijn roept in jagerskringen protest op. Deze kleine marterachtigen vormen echter een onmisbare schakel in de natuur, evenals de sinds jaren beschermde

dag- en nachtroofvogels.

De jagers willen de beperkingen op het gebruik van bepaalde jachtmethoden en -middelen afgeschaft zien. Zij willen weer overgaan tot het leggen van klemmen en gifteieren. Zij menen ook dat het toelaatbaar is te jagen op watervogels nabij waters die voor meer dan de helft met ijs bedekt zijn. Zij vinden het dus ethisch verantwoord dat vogels die tijdens harde winterdagen de laatste open wakken opzoeken, zo-
maar neergeschoten worden.

Ook de nachtelijke loerjacht rond zeldzame vochtige gebieden tijdens de zomermaanden zou weer moeten toegelaten worden. Een opinie die niet moeilijk te begrijpen is aangezien deze manier van jagen bijna onkontroleerbaar is. De biotopen worden er echter ernstig door verstoord, om nog maar te zwijgen over de misbruiken, o.a. het neerschieten van beschermde soorten, die bij duisternis mogelijk zijn.

Kaartenactie

De Vlaamse verenigingen voor vogel-, natuur- en dierenbescherming willen de veranderingen in de wetgeving, zoals hierboven beschreven, voorkomen. Daarom zetten zij een kaartenactie op touw, gericht naar de beleidsverantwoordelijken. De kaarten met de noedkreet "Laat ons leven" worden gestuurd naar de voorzitter van de politieke formatie van de verantwoordelijke minister Akkermans, Frank Swaelen. De kaarten bevatten het verzoek de huidige natuurvriendelijke jachtwetgeving niet af te breken. Natuurbehoud en vogelbescherming zijn immers belangrijker dan het jachtgenoege van enkelingen.

Het succes van deze actie zal zeker bijdragen tot een respectvol en zorgzaam natuurbeleid.

Pers en Milieu

Natuur- en landschapsbescherming

Het Europees Milieubureau in Brussel, waarbij ruim zestig Europese milieu-organisaties zijn aangesloten, is van mening dat een snelle ingreep noodzakelijk is om de ontbossing in de wereld af te remmen. De milieuverenigingen zullen met elkaar overleggen welke maatregelen kunnen genomen worden. Ondanks allerlei projecten voor herbebossing, verdwijnen boomrijke gebieden in steeds sneller tempo. Hierdoor wordt het bestaan van vele miljeonen mensen bedreigd. Ook het behoud van vele plant- en diersoorten wordt in het nauw gebracht.

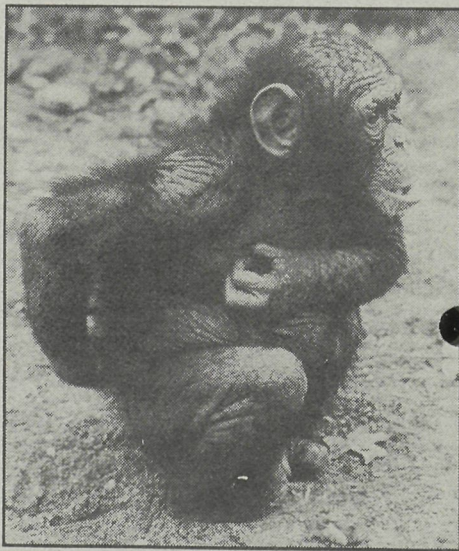
Teneinde een ekologische ramp te vermijden, heeft het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNEP) een actie opgesteld die zal gevoerd worden onder het motto "Voor elk kind een boom". UNEP wil alle ouders aanmoedigen voor elk kind een "geboortebom" te planten, en dit bij voorkeur in gebieden waar bomen en bossen worden bedreigd.

Het Aalsterse domein Schelfout, de grootste parktuin van de binnenstad, werd onlangs onherstelbaar geschonden. Ondanks het feit dat er slechts een vergunning werd afgeleverd voor het slopen van bijgebouwen en het afsluiten van de parkzone, werden er een 100-tal bomen en evenveel struiken gerooid. Met een bulldozer baande men zich een weg door het groen, de afgeleverde vergunning negerend. Gelukkig werd door een milieubewuste buur alarm geslagen. Dankzij een ingrijpen van de stedelijke diensten bleef al-

thans een gedeelte van het domein onaangetaast.

Op 22 april werd het Vorsdonkbroek van Gelrode "voorlopig gerangschikt" als landschap. In dit gebied komen verscheidene bij de wet beschermde en zeer zeldzame planten voor, o.a. wilde inlandse orchideeën. De talrijke beken en greppels zijn nog behoorlijk visrijk. Het gebied wordt met totale aftakeling bedreigd o. door vandalistische en illegale kap-pingen en sluikstorting.

Het Aktiekomitee Red Vorsdonken roept alle natuurbeschermers op om te strijden tegen de vandalen. Zij verzetten zich vooral tegen de aanleg van een weg dwars door het reservaatgebied waarvoor in werkelijkheid nooit een bouwvergunning werd afgeleverd.

Het World Wildlife Fund vestigt er de nadruk op dat er op dit ogenblik nog zowat 17.000 chimpansees in het wild leven in Afrika, terwijl dat er dertig jaar geleden toch nog

Pers en Milieu

100.000 waren. De exploitatie van de kleine mensaap in dierentuinen, circussen, publiciteit en wetenschappelijke laboratoria heeft dramatische gevolgen. De chimpansee is met uitsterven bedreigd. Specialisten hebben uitgerekend dat het vangen van een enkel chimpanseejong gemiddeld de dood van een tiental soortgenoten tot gevolg heeft.

Waterverontreiniging

De waterleidingsmaatschappijen van België en Nederland zijn niet gelukkig met de Franse plannen voor de aanleg van een kernpark te Chooz. Het koelwater van de kerncentrales zal immers geloosd worden in de Maas. Aangezien deze rivier het drinkwater levert voor 5 miljoen mensen, willen de waterleidingsmaatschappijen controle over wat er in de Maas terechtkomt.

Afvalproblemen

De Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM) zal eerstdaags beginnen met het systematisch sluiten van alle niet-vergunde stortplaatsen in Vlaanderen. Gezien in het kader van het afvaldekreet alle vergunningen binnen het jaar vernieuwd moeten worden, kunnen niet-vergunde stortplaatsen gemakkelijk gesloten worden. Dit jaar zouden er reeds een 100-tal moeten verdwijnen. OVAM houdt zich ook bezig met het opstellen van plannen voor de bouw van een verwerkingsinstallatie voor chemisch afval. Deze zou in de

Gentse industriezone gebouwd worden.

De buurtbewoners van de Noordwijk op het grondgebied van de gemeenten Brussel, Schaarbeek en St.-Joost-ten-Node ondernamen een originele actie tegen de voortschrijdende verloedering van hun leefomgeving. Onder het motto "Onze wijk is uw vuilbak niet", werd een grote schoonmaak op touw gezet. Op verspillende plaatsen van de wijk werd het vuil en de afval bijeengeveegd en in een container gedeponeerd, braakliggende gronden werden "gezuiverd", bloemen werden uitgedeeld en pamfletten en affiches werden verspreid.

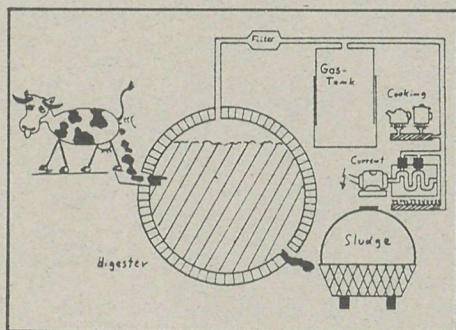
In sommige regio's is het mestoverschot zo groot dat de landbouw voor de keuze staat : ofwel overbemesten, ofwel sluiklozen. Beide hebben grondwater- en oppervlaktewaterverontreiniging, vermindering van de bodemproductiviteit en toenemende concentratie van schadelijke stoffen in de bodem tot gevolg. Eind 1980 slaagde een Kempens ingenieursbureau erin een rekuperatiesysteem uit te werken : via het Agropursysteem kan uit het mestsurplus een economisch rendabele grondstof gerecupereerd worden. Door toevoeging van een aantal chemicaliën kan het mengmest ontwaterd worden. Dit levert twee eindprodukten op : een droge mestkoek en een vrij groot volume mestwater. De mestkoek kan o.m. gebruikt worden voor de aanmaak van kompost, als bodemverbeteraar in de tuinbouw, als grondstof in de veevoederfabrikage. Deze laatste aanwending is echter in België nog verboden. Het overblijvende mestwater kan zonder milieu-problemen in de riolering geloosd of over de akker verspreid worden.

Pers en Milieu

Energiebesparing

Een van de alternatieve energiebronnen, die steeds meer en meer aan bod komen, zijn de biogasinstallaties die uit mest gas distilleren. Het gas wordt gebruikt om warmte en elektriciteit te produceren. Uit een dagelijkse mesttoevoer van 5 kubieke meter kan 80 à 100 kubieke meter gas geproduceerd worden. Dit komt neer op 40.000 kWh elektriciteit per jaar, te vergelijken met 15.000 l lichte stookolie.

De Koninklijke Vereniging der Belgische Gasvaklieden is een v.z.w. die kan omschreven worden als de technische maatschappij van de gasnijverheid in België. Naast het voeren van promotie voor het gebruik van aardgas, neemt de vereniging ook initiatieven gericht op energiebesparing. Door een speciaal team worden Specifieke Gas Toepassingen (SGT) concreet uitgewerkt. Dit betekent dat de KVBG - toestellen zo vervaardigd zijn dat zij het aardgas maximaal en rationeel benutten. Zodra de technische dossiers, waarin de SGT-normen worden vastgelegd, afgewerkt zijn, kan met de toekenning van een SGT-label worden gestart. Dit is een

kwaliteitslabel voor zuinige aardgasinstallaties. Het staat als zodanig los van de BGV-keuring, die louter op veiligheid is afgestemd. Konkreet betekent dit dat een gas-toestel voorzien van een SGT-label, een energiebesparing tot 33 % mogelijk maakt.

Geluidshinder

De opstijgende en dalende vliegtuigen veroorzaken in de omgeving van de luchthaven van Zaventem ernstige milieuhinder. Via een BTK-project wordt een onderzoek ingesteld naar de invloed van de luchtverontreiniging en de lawaaihinder in deze gemeente. Wanneer voldoende gegevens verzameld zijn, zal men aanbevelingen opstellen voor de betrokken ministeries zodat de nodige maatregelen worden getroffen.

Kernenergie

De veiligheid van zowel de omwonende bevolking als de werknemers, maakt van de atoomindustrie een voorwerp voor heel wat maatschappelijke discussies.

Elke zinnige communicatie, niet alleen met de buitenwereld maar ook intern, wordt nagenoeg onmogelijk gemaakt door de strenge bewakings-systemen. De buitenwereld te Doel is reeds geruime tijd gewend aan de aanwezigheid van militairen en rijkswachters. Binnen de hoge omheiningen houden videokamera's geïnstalleerd in een hoge wachttoren en centraal komputergestuurd, dag en nacht de wacht. Bovendien worden ook de persoonlijke verplaatsingen binnenin sterk aan banden gelegd door een geraffineerd badgesysteem.

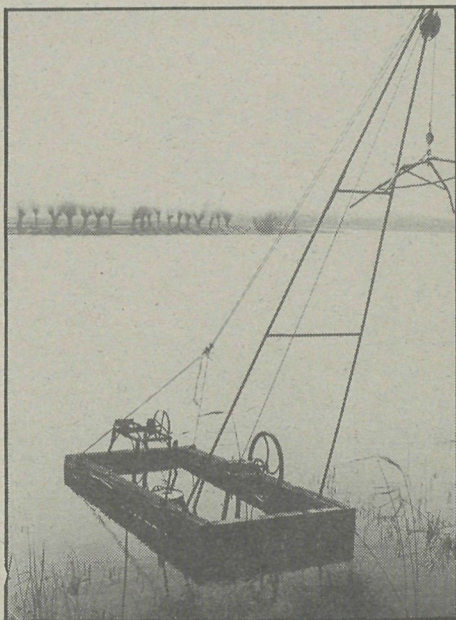

Een wettelijke basis voor landschapsparken ?

Herman Delaunois.

Toen in navolging van het Dijlepark en de vallei van de Herk, in 1980 het Projekt Landschapspark Krekengebied van stapel liep, was er nog goede hoop op een nakende wettelijke ondersteuning. De realisatie van de drie projekten kon dan ook gezien worden als een stimulans voor het dekreet op de landschappen. Deze laatste werd weliswaar op de agenda van de Vlaamse Executieve geplaatst, maar werd uitgesteld in afwachting van de goedkeuring van een dekreet op de landinrichting. Het parlement werd echter vroegtijdig ontbonden en het werk moet weer van in het begin worden hernomen. De vraag is nu: op welke wettelijke basis kan of moet een landschapspark worden opgericht?

De projekten steunen alle op dezelfde filosofie. De oprichting van een landschapspark beoogt de vrijwaring van een tamelijk uitgestrekt gebied dat representatief is voor een bepaalde streek door zijn algemeen aspect en de diversiteit van zijn onderdelen. Deze zijn vervat in drie componenten, nl. het natuurspatrimonium, dat o.m. bestaat uit natuurgebieden, bossen en aanplantingen; agrarische landschappen met ecologische, cultuurhistorische of esthetische waarde; het cultuurspatrimonium dat kan bestaan uit stads- en dorpskernen, monumenten (inklusief hoeven en molens), historische getuigen, roerende goederen, overleveringen. Dit landschaps- en cultuurspatrimonium dient optimaal te worden be-

Blokkreek Sint Margriete

scherm met behoud of herstel van zijn functies.

Bij dit alles komt er echter nog een belangrijke sociale functie: het landschapspark moet aan de bevolking de gelegenheid bieden het contact met de natuur te herstellen of in stand te houden. Daarom is het noodzakelijk dat het als één ondeelbaar geheel wordt beheerd, in innige samenwerking met de bewoners en de gebruikers, waarbij de aandacht zowel naar de maatregelen inzake gaafheid en behoud van de eigenheid van het gebied als naar de socio-economische leefbaarheid gaat.

Uiteraard moet dergelijk beheer steunen op een passende wetgeving, die het begrip landschapspark duidelijk omschrijft en tevens in de mogelijkheden van een efficiënte bescherming en koördinatie voorziet.

Het begrip "natuurpark" (de vroegere benaming voor landschapspark) werd in 1973 vastgesteld in de Wet op het Natuurbehoud, toen reeds verscheidene voorstellen voor natuurparken werden gepubliceerd. Jammer genoeg heeft deze wet noch inzake formulering noch inzake statuut ooit voldoende kunnen schenken aan de ontwerpers.

Van de drie vernoemde componenten heeft enkel het natuurpatrimonium kans te worden beschermd; voor de agrarische gebieden zijn de mogelijkheden uiterst beperkt, terwijl het cultuurpatrimonium gewoon genegeerd werd. Daardoor is ook de onontbeerlijke eenheid in beheer totaal uitgesloten.

Tengevolge van deze toestand hebben de natuurbeschermingsverenigingen na 1973 nog weinig aangedrongen op het oprichten van landschapsparken. Ze beperken er zich toe de projecten verder uit te werken en onder tussen een aantal preventieve maatregelen uit te lokken op grond van de Wet op Ruimtelijke Ordening, o.m. via de gewestplannen.

Sedert de regionalisering is de kans op herziening van de wetgeving reëel geworden. Drie feiten hebben er ondertussen toe bijgedragen dat er t.a.v. de landschapsparken een toenemende aktiviteit werd ontplooid en er ook weer grotere ruchtbaarheid aan de kwestie is gegeven, nl. de initiatieven van de Koning Boudewijnstichting om studieprojecten te steunen voor drie landschapsparken (Dijleland, Krekengebied en Herk); het derde Vlaams Wetenschap-

pelijk Kongres voor Groenvoorziening, waar het probleem uitvoerig werd besproken; het groenbeleid van Minister Galle die het noodzakelijk vond ook aan landschapsparken een degelijk statuut te geven.

Op het derde Groenkongres stelden we drie alternatieven voor om het statuut te regelen, nl. de opname daarvan in een dekreet op het natuurbehoud, ter vervanging van de nationale wet; het aangekondigd landschapsdekreet, ter aanvulling van het bestaande dekreet op de monumenten, stads- en dorpsgezichten; een afzonderlijk dekreet voor de landschappen.

Minister Galle opteerde voor de eerste formule en gaf aan een subkommissie opdracht een statuut uit te werken in het kader van de voorbereiding tot het dekreet op het natuurbehoud, waarvoor een werkgroep een tekst opstelde. De tekst was in zijn eindfase volledig klaar gekomen, toen het parlement vroegtijdig werd ontbonden.

Door deze gebeurtenis kwam er ook een ernstige vertraging in de realisatie van de andere initiatieven inzake grondbeleid. Dit geldt o.m. voor het landschapsdekreet (tijdens de vorige legislatuur ingediend bij de Vlaamse Raad) en het bosdekreet (voor advies voorgelegd aan de Raad van State). Voor de drie dekreten moet dus de procedure opnieuw worden ingezet.

De Bond Beter Leefmilieu had in zijn memorandum bij de vorming van de regering onderstreept dat een degelijk en coherent milieubeleid in de eerste plaats het aangevatte werk moest voltooiën. Wij zien het dan ook als de taak van de Vlaamse Raad en de Vlaamse deelregering om de duur van de ingetreden pauze tot een minimum te herleiden.

Inspraak

Walvisjacht- en bescherming, het wikken en wegen van de IWC.

Dr. Wim M.A. De Smet

In gesprekken en teksten over walviszen duikt regelmatig de naam IWC op, de "International Whaling Commission", of de internationale commissie voor de regeling van de walvisjacht. De appreciaties over deze kommissie variëren van zeer lovend, langs smalend, wrokkig tot vernietigend. Wat er ook moge van zijn, de IWC bestaat nu reeds 35 jaar, en al voorspelt men ieder jaar opnieuw dat ze weldra zal uiteenvallen, geen enkel zinnig mens zal er vandaag aan twifelen dat de walvisbestanden er nog slechter aan toe zouden zijn indien er geen IWC bestaan had. Over de betekenis, de geschiedenis, de huidige rol van de IWC, haar toekomst en België's rol daarin, enige beschouwingen.

Reeds lange tijd heeft de mens besefte welke grote hoeveelheden vlees, vet en andere produkten met één walvis kunnen bekomen worden. De uitinding van het harpoenkanon en het invoeren van boten met een slipway, waardoor de jacht op snellere soorten en verder van de thuishavens mogelijk werd, maakten de jacht driester en omvangrijker. De verschillende pogingen om de jacht te beperken leverden destijds niet veel op omdat zij in volle zee gebeurde, een gebied dat beschouwd werd (en nog wordt) als niemandsland, waar iedereen evenveel rechten heeft en waar niemand zijn wetten aan de anderen kan opleggen.

Het heil moest dus gezocht worden in vrijwillige overeenkomsten of konventies, waarbij de geïnteresseerde landen een aantal verbintenissen onderschrijven. Landen die zich niet aansluiten kunnen echter ongestoord verder handelen.

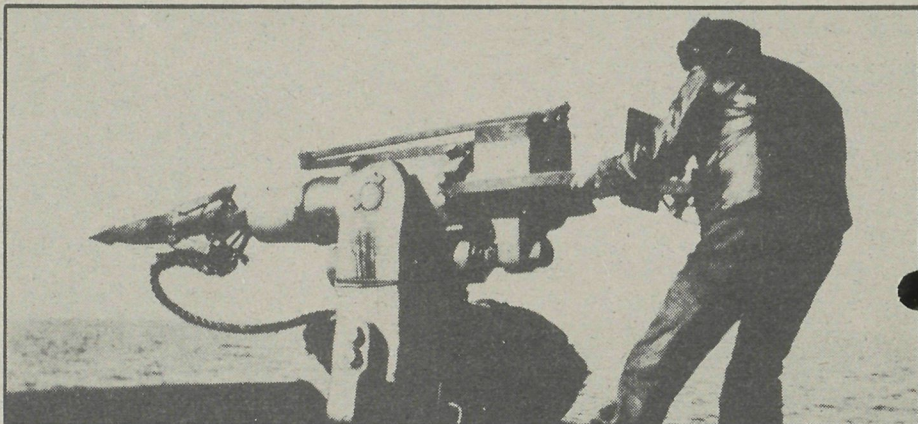
Op 2 december 1946 werd er te Washington zo een konventie ondertekend, waarbij 15 landen er zich toe verbonden de walvisjachtschepen, die onder hun vlag voeren, een aantal richtlijnen op te leggen. Praktisch kwam het er op neer dat een globaal jachtquotum werd ingevoerd, minimum-lengten bepaald, openings- en sluitingsdata vastgelegd enz. Elk deelnemend land zou een afgevaardigde of commissioner aanduiden, die allen minstens eens per jaar zouden samenkomen om de nodige maatregelen te treffen.

De International Whaling Commission was ontstaan.

De konventie was uiteraard een produkt van haar tijd en een aantal facetten ervan maken haar helemaal onaangepast voor de dag van vandaag. Niet ten onrechte dringt men dus vanuit verschillende hoeken aan op een nieuwe konventie. Maar, gezien de statuten slechts bij algemeenschap van stemmen kunnen worden gewijzigd, volstaat het dat één land met de wijziging niet akkoord zou gaan, opdat deze niet zou doorgaan. Deze opmerking geldt tevens voor de uitvoeringsbesluiten (zeer belang-

Inspraak

rijk, ze slaan op alle regelingen van de jacht) waar voor iedere verandering een drie-vierden meerderheid vereist is.

Op de jaarlijkse vergadering zeten naast de commissioners ook wetenschappelijke, economische en ministeriële raadgevers, waardoor sommige landen, zoals de V.S. en Japan, met een imposante delegatie aanwezig zijn. Aparte komitees doen het voorbereidend werk, terwijl slechts de voorstellen die in het Technisch Komitee een meerderheid halen naar de plenum-vergadering worden doorgespeeld. Daar wordt zowel bikkelhard als pathetisch, soms tot stukken in de nacht gediscussieerd.

In de 35 jaar geschiedenis van de IWC zijn een aantal zaken misgelopen. Zo werden de quota in het begin op de verkeerde leest geschoeid, namelijk een economische maat, de B.W.U., de "Blue Whale Unit" of de blauwe-vinvis-eenheid. Zo gold een blauwe vinvis voor twee gewone vinvissen, twee en een halve bultruggen of zes Noorse vinvissen. Hoewel de algemene jachtquota door de jaren heen ingekrompen werden, bleef de

B.W.U. helaas tot 1973 als maat gelden. Een ander tragisch element uit de beginperiode waren de nietsontziende slachtpartijen door de Griekse reder Aristoteles Onassis die zo, onder Panameese vlag, een massafortuin vergaarde. Men is toen duidelijk de ernst van de zaak gaan inzien en er zou ingebonden worden. De grote ommekeer naar een meer wetenschappelijke benadering kwam in 1960, toen vier belangrijke neutrale visserijbiologen gelast werden met een omvangrijk onderzoek dat tegen 1963 moest klaar zijn. De resultaten logen er niet om: er was een duidelijke overbevising geweest en de hele zaak zou anders aangepakt moeten worden. De quota werden drastisch verlaagd, de blauwe vinvis werd volledig beschermd, de jachtseizoenen werden ingekrompen. Het hoeft geen betoog dat vele landen pijnlijke economische gevolgen van deze maatregel ondervonden.

In die jaren begon de bekommernis om de walvissen sterk door te dringen bij de natuurbeschermingsverenigingen. Op de UNESCO-konferentie over het leefmilieu in 1972 viel een voorstel van een tien-jaar-

Inspraak

moratorium op alle walvisjacht dan ook in goede aarde.

De IWC kon zulks uiteraard niet bijtreden. Wel was deze konfliktsituatie het startsein voor een nieuwe aanpak van de zaak: afschaffing van de B.W.U.-maatstaf en het invoeren van het New Management Program, dat quota en moratorium per soort invoerde (thans geldt een moratorium voor 8 van de 12 walvissoorten), alsmede de Decade voor het wetenschappelijk onderzoek over de walvissen lanceerde. Iedereen was er nu van overtuigd dat een globaal moratorium geen zin meer had. Dit belette echter niet dat sommige gefrustreerde jongelingen, die met de gedachten uit '70 bleven voortleven en erg graag spektakulaire acties uithaalden, absoluut het moratorium terug op de dagorde van de IWC wilden brengen. Het was Panama dat in '78 de kat de bel aanbond door zijn vertegenwoordigingsrecht aan een Amerikaanse pseudo-wetenschapper af te staan. Een aantal milieuorganisaties zetten hun regeringen onder druk om het moratoriumvoorstel ook te steunen. Dat deden in de volgende jaren de V.S., Frankrijk, Nederland, Groot-Brittannië en de Seychellen, maar het voorstel haalde nooit de vereiste drie-vierden meerderheid.

Ondanks jarenlang aandringen, is België nog steeds niet bij de IWC aangesloten. Het zou nochtans volstaan dat de Belgische ambassadeur in Washington de konventie van 2 december '46 zou ondertekenen. Deze zal het slechts doen in opdracht van de Minister van Buitenlandse Zaken, die de opdracht maar zal geven op verlangen van de Ministerraad, die daarvoor ook nog de zegen van het parlement nodig heeft. Er worden

wel parlementaire vragen gesteld, maar veel verder komt men niet. Voor alle zekerheid zendt België sinds 1978 toch een waarnemer naar de IWC-vergaderingen, maar deze mag niets doen dan luisteren (hij heeft dus geen enkele invloed op de beslissing!).

Sinds '72 flirten sommigen wel met de idee van een nieuwe konventie, wat in 1978 te Kopenhagen in een nieuwe tekst uitmondde. In '79 is de hele zaak in Estoril (Portugal) echter in het slop geraakt. In 1981 kwam een nieuwe poging vanuit IJsland, maar ver kwam men niet.

Nieuw of oud, de konventie is in ieder geval de enige manier om de walvisjacht binnen bepaalde banen te houden.

Mocht de IWC uiteenvallen (wat niet denkbeeldig is indien het moratoriumvoorstel er toch doorkomt) op een moment dat een alternatieve konventie nog door te weinig landen getekend is, dan zou de walvisjacht ongebonden en onbeperkt worden. Een dan zullen een aantal verenigingen juist het tegenovergestelde hebben veroorzaakt dan wat ze thans in hun kortzichtigheid nastreven. Hetzelfde zal ook het geval zijn indien sommige landen de IWC zouden verlaten omdat ze de valse beschuldigingen niet langer meer verdragen.

"INSPRAAK" is een open tribune.

*De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van deze rubriek, waarin de auteur onder eigen verantwoordelijkheid zijn persoonlijke mening weergeeft m.b.t. milieuproblemen in hun brede betekenis.
Reacties zijn steeds welkom.*

Korte berichten

Petitielijst

Radio-actief afval

De milieubeweging Greenpeace - België laat momenteel petitielijsten circuleren tegen het storten van radio-actief afval in zee. De aktie wordt op touw gezet naar aanleiding van de nakende dumping vanuit Zeebrugge. De vereniging streeft ernaar 100.000 handtekeningen te verzamelen.

Gratis petitielijsten zijn te verkrijgen op het sekretariaat van Greenpeace-België, Bervoetstraat 33, 2000 Antwerpen, tel. 031/31.26.04.

LK.

Werkkolleges

Menselijke Ekologie

De Vrije Universiteit Brussel organiseert vanaf oktober het Getuigschrift Menselijke Ekologie. Via deze cyclus wil de VUB bijdragen tot de vorming van milieukenners, die wij in onze samenleving steeds meer nodig hebben. Dit getuigschrift is een post-universitair onderwijs dat zich vooral richt tot diegenen die reeds in het beroepsleven staan en die nood hebben aan navorming.

Het Getuigschrift Menselijke Ekologie behandelt de wisselwerking tussen de mens en zijn omgeving. Menselijke activiteiten hebben invloed op de omgeving, het gewijzigde leefmilieu heeft op zijn beurt invloed op de mens. Om deze wisselwerking te benadrukken, wordt zowel een overzicht gegeven van milieuvervuiling, -technologie en -beheer als van de gevolgen van omgevingsfactoren op de mens. Om theorie en praktijk zo nauw mo-

gelijk aan elkaar te binden, wordt de cyclus in werkkolleges gegeven. Na een inleiding wordt een discussie op gang gebracht waarin het betrokken onderwerp zoveel mogelijk in de praktijk wordt gesitueerd. Deze werkkolleges gaan uitsluitend door op zaterdag. Zij beginnen in oktober en eindigen eind maart.

Voor bijkomende informatie kan men schriftelijk terecht bij Prof. C. Susanne, Menselijke Ekologie, Vrije Universiteit Brussel, Pleinlaan 2, 1050 Brussel. Telefonisch te bereiken op het nummer 02/641.34.24

Inschrijvingen : Dienst Inschrijvingen, Pleinlaan 2, 1050 Brussel tussen 9 en 11.30 uur.

LK.

Einde

Stadsvernieuwingskampanje

Op 30 april werd de Stadsvernieuwingskampanje afgerond. De verdere opvolging ervan gebeurt vanaf 1 mei door het Kabinet van de Gemeenschapsminister voor Ruimtelijke Ordening, Landinrichting en Natuurbehoud, de Meeûssquare 35, 1040 Brussel, tel. 02/511.43.50

Aanvragen voor nog beschikbare publicaties van de Stadsvernieuwingskampanje en informatie i.v.m. stads- en dorpsvernieuwing kunnen gericht worden naar bovenstaand adres.

LK.

Tentoonstellingen

Door de Provinciale Directie Stedebouw, Handelsstraat 87, te Brussel worden de volgende tentoonstellingen georganiseerd :
12 april - 30 juni : "Straatmeubilair"

Korte berichten

12 juli - 8 oktober : "Stedebouw en Architectuur in Vlaanderen"
15 oktober - 31 december : "Kinderen leren kijken naar de eigen leefomgeving".

In het gebouw van de Provinciale Directie Stedebouw, Gebroeders Van Eyckstraat 4-6, te Gent lopen volgende tentoonstellingen :

19 april - 30 juni : "Geschiedenis van de Tuinarchitectuur"
12 juli - 8 oktober : "Stedebouw en Architectuur in Vlaanderen"
15 oktober - 31 december : "Straatmeubilair".

De Provinciale Directie Stedebouw van Hasselt, gelegen Helbeekplein 9, houdt tentoonstellingen over de volgende onderwerpen :

12 april - 30 juni : "Kinderen leren kijken naar de eigen leefomgeving"
12 juli - 8 oktober : "Straatmeubilair in Vlaanderen"
15 oktober - 31 december : "Stedebouw en Architectuur in Vlaanderen".

In Brugge kunnen op de Provinciale Directie Stedebouw, Werkhuisstraat 9, onderstaande tentoonstellingen bezocht worden :

5 april - 30 juni : "Hoe een gemeentelijk beleid uitstippelen"
5 juli - 8 oktober : "Groen op Niveau"
18 oktober - 31 december : "Stedebouw en Architectuur in Vlaanderen".

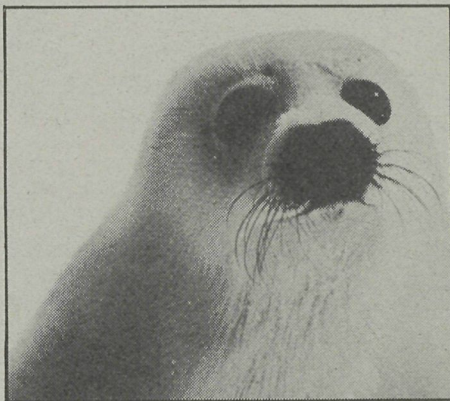
Al deze tentoonstellingen zijn toegankelijk van 9 tot 11.30 uur en van 14 tot 16 uur.

LK.

Zeehondjes

Na op 11 maart een resolutie tot boycot van de produkten van jonge zeehonden te hebben gestemd, wordt het Europees Parlement in zijn beslissing gesteund door een nieuw rapport van de "Nature Conservancy Council". Het rapport stelt dat de zeehondenpopulaties sterk verminderd zijn en dat ze in gevaar komen indien de huidige prelevatienormen behouden blijven. Het NCC vraagt de Europese Kommissie al het mogelijke te doen om die normen te verlagen en ziet in het bannen van zeehondenprodukten in de EEG zeker een goed presiemiddel.

WV.

Voordrachten

natuurgebieden

Voor de komende winterperiode stelt Herman Van Looken een viertal voordrachten voor.

De Wadden, de mooiste natuurgebieden van Texel, Vlieland, Terschelling en Schiermonnikoog.

Ons Krijtland, zwerftocht op de veldwegeltjes van Eprave, Belvaux, Resteigne, Vierves en Nismes.

De Dolomieten, een tocht door het rijke berglandschap.

Korte berichten

Promotorio Del Gargano, of het neusje van Apulië. De diareeksen worden gegeven in overvloeisysteem en zijn gesonori-seerd.

Voor verdere inlichtingen kan je steeds terecht bij Herman Van Looken, Jan Ruusbroeckweg 1, 1990 Groenendaal - Hoeilaert. Tel. 02/657.10.75.

LK.

TV-reportage

met hindernissen

Op 22 april bracht de BRT TV-Nieuwsdienst een bezoek aan de Vlaamse Ardennen. De filmploeg zal dit bezoek niet gauw vergeten!

Na een rondleiding door het Kluisbos, arriveerde de ploeg aan het stort van de Kraai. Bij de aankomst werd in de gauwte een opname gemaakt van een stortende vrachtwagen. Door haar aanwezigheid op het gepaste moment, kan de betrokken firma rekenen op een staaltje van onbetaalde "reklame". Door rond het stort te lopen, werd een overzicht gefilmd : waar ooit een heuvel was, bevindt zich nu een krater gevuld met allerhande afval.

Aangezien de filmbeelden nogal "verdeeld" waren door de prikkeldraad rond het stort, kroop de kineast er onderdoor en ging aan het werk. Plots verscheen echter een zware man gevolgd door twee jonge kerels ten tonele. Met veel bedreigingen verbod hij het filmen en voegde hij meteen de daad bij het woord. Het startsein voor de slag om het stort werd gegeven door de aanval op één van de lenzen die de ploeg bij zich had. Een poging tot kalmeren liep uit op verdere handtastelijkheden. Van al dat geharrewar

maakte de journalist gebruik om in een nabijgelegen café de rijkswacht op te bellen.

De komst van een politieman van Kluisbergen bracht geen heil : de filmploeg werd uitgekafferd omdat de kameraman zich binnen het domein van het stort bevond. Dat de eigenaar van het stort tot de aanval was overgegaan, bleek van geen belang te zijn. Toen echter de komst van de rijkswacht bekend werd, maakte de "bende" - inclusief de agenten - zich dapper uit de voeten.

Bij de rijkswacht van Kluisbergen werd door de aangevallenen klacht neergelegd wegens opzettelijke slagen en verwondingen en schadevergoeding geëist. Het merkwaardige gedrag van de storteigenaar zal hem alleszins niet ten goede komen. Na het lezen van dit relaas, stelt men zich immers toch wel enkele vragen omtrent de legaliteit van het stort van de Kraai.

LK.

Zomeruniversiteit '82

Het Instituut voor Politieke Vorming vzw organiseert van 30 augustus tot 4 september de "Zomeruniversiteit '82" met als thema "Milieu en Economie". Deze vormingsactiviteit richt zich vooral tot jongeren vanaf 18 jaar.

In een reeks morgenseminaries komen o.a. de volgende aspecten aan bod : de basisbegrippen van de ecologie en de economie, de maatschappelijke situatie en de milieubedreigende factoren die erin werkzaam zijn, de spanningen tussen economie en milieu. Naast konfrontaties met deskundigen, bedrijfsleiders en beleidsverantwoordelijk-

Korte berichten

ken, worden diverse werkgroepen voorzien waarin de eigen inbreng aan bod komt. In de namiddag wordt voor afwisseling gezorgd aan de hand van allerlei sportactiviteiten.

De zomeruniversiteit gaat door in het Rijkssportcentrum "Hazewinkel", Beenhouwerstraat 28, 2661 Willebroek. De kostprijs bedraagt 3500 fr. voor studenten of werklozen en 4500 fr. voor andere groepen. Deze prijs is alomvattend: logies, maaltijden, sportinitiatie, vormingssessies, ... Het aantal inschrijvingen is beperkt.

Inschrijvingen en verdere inlichtingen: IPOVO-nationaal, Tweakerkenstraat 41, 1040 Brussel.

LK.

Jeugdkampen

landschapszorg

Voor het derde achtereenvolgende jaar organiseert de Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg deze zomer jeugdkampen. Rond het thema 'Landschapszorg' bieden deze kampen de mogelijkheid om concreet mee te helpen aan de bescherming en het behoud van ons natuurlijk erfgoed. Naast praktische werkzaamheden worden ook fietstochten, geleide wandelingen en voordrachten voorzien.

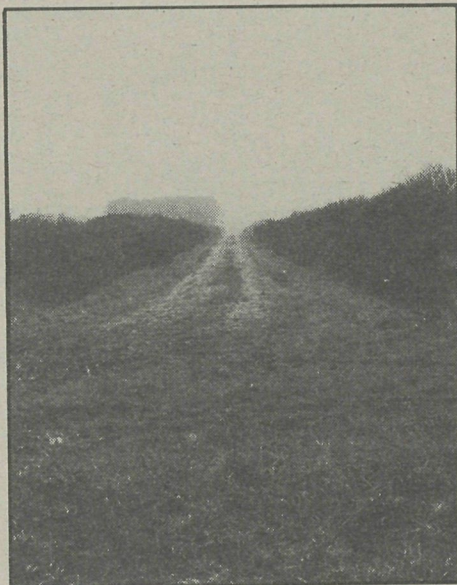
De drie verschillende kampen vinden plaats te:

- 'Hoge Rielen' - Lichtaart 16 T/M 27/8

- 'Bourgoyen-Ossenmeersen' - Drongen 9 T/M 20/8

- 'Het Vloetenveld' - Zedelgem van 2 T/M 13/8.

Inschrijvingen tot 15 juli - prijs per dag 200 fr. (alles inbegrepen).

Inlichtingen: Rijksdienst voor Monumenten en Landschapszorg tav. Lut Pans - Jozef II-straat 30 - 1040 Brussel. Tel: 02/217.99.90.

WV.

Milieu filmfestival

Rotterdam

De Fondation Européenne de la Culture (Amsterdam) organiseert in september '83 een milieu film festival met als thema: l'Homme et l'Eau.

Inzendingen van films kunnen gericht worden aan Secrétariat Général de la Biennale Européenne du Film sur l'Environnement, Fondation Européenne de la Culture, 55 Rue de Varenne, 75341 Paris Cedex 7. Ook voor bijkomende inlichtingen kan men op dit adres terecht.

LK.

Publikaties

Ideeënboek voor een leefbare omgeving

Naar aanleiding van de viering van 150 jaar België, organiseerde de Koning Boudewijnstichting, in samenwerking met de Vereniging voor Openbaar Groen, de campagne "Groene Ruimten".

In het kader van deze campagne werden een 140-tal projecten op touw gezet. Zij hebben betrekking op verfraaiing van de woonomgeving, dorpskernvernieuwing, siergroen rond gebouwen, verkeersgroen, aanleg en herinrichting van parken, actieve recreatie, wandel- en fietspaden, speelruimten, wandelbossen, milieu- en edukatief groen. In dit Ideeënboek, dat werd uitgegeven als sluitstuk van deze campagne, worden de belangrijkste projecten behandeld.

Naast een aantal algemene inleidende teksten, omvat het boek voornamelijk praktische gegevens zoals kostprijs, duur van de realisatie, manier van uitvoeren, al dan niet

aangevraagde of bekomen subsidies. Ook werd voor elk project een korte evaluatie opgenomen. Dit alles werd rijk geïllustreerd met plannen en foto's.

Het "Ideeënboek voor een Leefbare Omgeving" heeft als hoofddoel het stimuleren van nieuwe initiatieven ter verbetering van het leefmilieu. Door de verspreiding van dit boek, hoopt de Koning Boudewijnstichting en de Vereniging voor Openbaar Groen de plaatselijke verantwoordelijken ertoe aan te zetten dergelijke projecten te starten in hun eigen omgeving. Om hen daarbij te helpen, werd per realisatie een kontaktpersoon vermeld tot wie men zich kan richten voor verdere inlichtingen. Op deze manier kan eenieder die belangstelling heeft voor groenvoorziening, delen in de opgedane ervaring. Kortom, het Ideeënboek biedt aan alle geïnteresseerden een aantal concrete mogelijkheden en middelen om daadwerkelijk te helpen bij de verbetering van de leefomgeving.

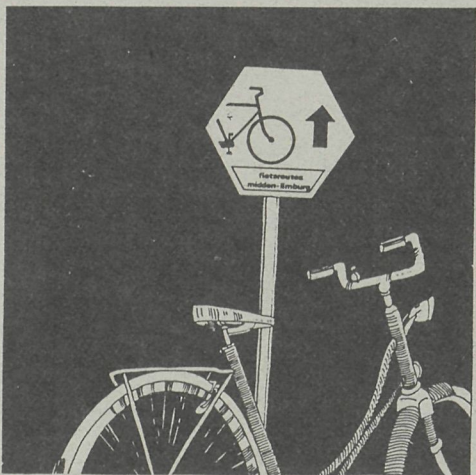
Ideeënboek voor een leefbare omgeving - 299 blz. - Schriftelijk of telefonisch te bestellen bij de Koning Boudewijnstichting, Brederodestraat 21 te 1000 Brussel, tel. 02/511.18.40, t.n.v. Mevr. Van Bever - Prijs 250 fr., verzendingskosten inbegrepen.

Het boek wordt gratis bezorgd aan alle gemeenten en aan alle deelnemers.

LK.

Toerisme in Maasland

Samen met het elders in deze rubriek besproken dossier, heeft MaMA een rapport over het Maaslandse toerisme samengesteld. In dit werk veegt MaMA de vloer aan met een stu-

Publikaties

die "Ontwikkelingsmogelijkheden voor Openluchtrecreatie in Limburg", samengesteld door de Interkommunale voor Ruimtelijke Ontwikkeling. Deze vereniging ligt aan de basis van een aantal toeristische projecten die in het Maasland reeds gerealiseerd worden, en die volgens MaMa de schuld zijn van de "chaotische" toestand van het Maasland.

De alternatief stelt de milieu-groep een aantal beleidslijnen op : bevrozing van de capaciteit van verblijfsparken, spreiding en differentiatie van het toeristisch aanbod, extensief toeristisch gebruik van de natuurgebieden en recreatieve ontwikkeling van historische kernen. Deze beleidslijnen vormen de kernpunten van het pleidooi voor een evenwichtige mens- en milieuvriendelijke toeristische uitbouw.

Toerisme in Maasland - prijs 100 fr. te storten op rekeningnummer 784-5205536-57 t.n.v. Maaslandse Milieu Aktie - Lanaken.

PL.

Tien hongersprookjes

Miljoenen mensen lijden honger of sterven zelfs aan ondervoeding. Iedereen weet het, het is een vertrouwd gegeven geworden, hoe verschrikkelijk de feiten ook zijn. Wij Westerlingen bekijken de gruwelijke televisiebeelden alsof de hele zaak een evidentie is, een onvermijdelijke plaag zoals deze die ons tijdens de middeleeuwen ook wel eens teisterden..

Ieder heeft dan ook zijn theorie over de oorzaken van hongersnood en hoewel de argumentatie meer aan de gevolgen doet denken, blijven ze hardnekkig voortbestaan.

Het zijn in feite sprookjes die, maar weinig met de realiteit stroken. De tien meest (mis-) gebruikte sprookjes worden in het boekje van de Vereniging Milieudefensie door Joseph Collins en Francis Moore-Lappé (verbonden aan het Institute for Food and Development Policy in San Francisco) weerlegt. De ware oorzaken van de genocide worden uit de doeken gedaan.

Het is niet het teveel aan mensen en het tekort aan graan op deze aardkorst die de 'verworpenen der aarde' in stilte laat kreperen. Wel de spekulaties, het opdringen van produktiewijzen en -opties aan Derde Wereldlanden door voedsel-trusts, wereldmachten en plaastelijke machthebbers.

Het boekje wil, en kan door zijn duidelijke taal, een inleiding zijn om te komen tot een degelijk inzicht in een van 's werelds grootste schandalen.

Honger: Tien sprookjes de wereld uit. Vereniging Milieudefensie - 65 blz. 125 fr. in betere boekhandels of bij de Vereniging zelf.

WV.

Publikaties

Milieu-effektrapportering

Milieu-effektrapportering is een publikatie van uitgeverij Van Gorcum Assen. Het kader van de milieu-effektrapportering en de algemeen methodologische, ekologische, maatschappelijke en bestuurlijke aspecten ervan worden in dit werk uitgebreid behandeld.

Enkele onderwerpen die hierbij aan bod komen zijn: milieugegevens voor milieu-effektrapportering, de positie van de ecologie, de particuliere milieu-organisaties en de mer, de milieu-hygiënische wetgeving.

Het werk is vooral nuttig voor mensen die reeds over enige kennis ter zake beschikken.

Milieu-effektrapportering - Uitgeverij Van Gorcum, Assen - 287 blz. LK.

Illegale weekendverblijven

De Maaslandse Milieu Aktie (MaMA) zit niet stil. In april publiceert zij 2 brochures. De eerste behandelt de overtredingen op gewestplannen (die nauwelijks gecontroleerd en zelden gesanktioneerfd worden) inzake illegale "lusthuisjes" in de Lanklaarse bossen. Uit de inleiding van het dossier blijkt dat het probleem reeds in 1962 aktueel was. Naast een uitgebreide verzameling van gegevens over deze natuuraantasting die na de ontgrinding de grootste bedreiging van dit beschermd (?) gebied vormt, bevat de brochure afdrucken van kaarten waarop de verblijven (samen met bouwdata) aangeduid zijn. Uit die gegevens kan men besluiten dat er een concentratie

van wildbouw (hoofdzakelijk door Nederlanders) ontstaan is in de gebieden die grenzen aan de kwetsbare Heuvelsven en Kruisven. Een merkwaardige vaststelling is dat er na 1980 nog tal van klandestiene bouwsels en karavans in dit natuurgebied gedropt werden, wat volgens de auteurs tekenend is voor wat zij het "zieke politieke bedrijf" in Limburg noemen.

Dossier "Onwettige Weekendverblijven in Dilsens Natuurgebied" kan bekomen worden door storting van 45 fr. + 15 fr. portkosten op rekeningnr. 784-5205536-57 t.n.v. Maaslandse Milieu Aktie - Lanaken.

PL.

Publikaties

Energie

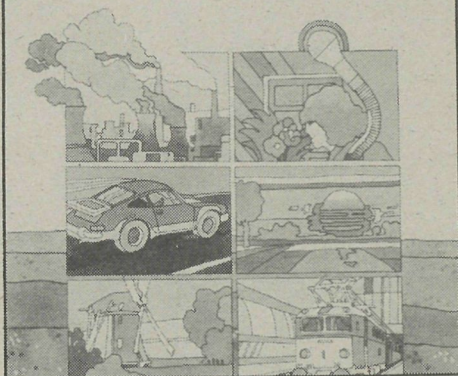
Er zijn reeds vele boeken verschenen over energie, maar slechts weinige behandelen het energie-vraagstuk in zijn totaliteit. "Energie", onlangs uitgegeven door uitgeverij Het Spectrum, probeert het hele terrein van de energie te bestrijken. Uitgaande van de soorten energiebronnen en de hoeveelheid energie die zij kunnen leveren, komt men tot de probleemstelling: is er voldoende energie om aan de vraag te voldoen?

Het is zeker niet de opzet van de samenstellers de lezer een mening op te dringen over energieproductie, -beheersing en -gebruik. Het boek is in de eerste plaats informatief. Terecht stellen de schrijvers dat het energieprobleem eigenlijk een maatschappelijk probleem is. Het gaat immers om de kwaliteit van het menselijk bestaan. Het antwoord op de vraag welk welvaartspeil we willen handhaven, is minstens even belangrijk als het antwoord op de vraag hoeveel aardgas er nog in de bodem zit.

Het boek is ingedeeld in drie grote delen: het energieverbruik, het aanbod en een besluitvorming. Enkele van de vele onderwerpen die hierin aan bod komen zijn: de mogelijkheden en de bezwaren van zowel de bestaande als de experimentele energievormen, de belangen van de Westerse landen en die van de ontwikkelingslanden, de macht van de energieproducerende landen. "Energie" is rijk geïllustreerd met zowel zwart-wit als kleurenfoto's, tekeningen en enkele opmerkelijke cartoons.

Robbert van Duin/Erik van der Hoeven/lek de Pagter

Energie

Energie: Uitgeverij Het Spectrum
160 blz. - 645 fr.

LK.

Dossier verkeer

In februari 1982 stelden v.z.w. Jeugd en Democratie - Stadskrant De Neus, Werkgroep Verkeer Antwerpen en Elcker-Ik Antwerpen het dossier 'Verkeer' samen. In dit dossier komen achtereenvolgens aan bod: een korte historische ontwikkelingsschets van het verkeer, oorzaken en gevolgen, een milieuvriendelijk verkeersbeleid met als voorbeeld het project 'Amsterdam autovrij', een goed openbaar vervoer en tenslotte een recente verkeersstudie i.v.m. een realistisch verkeersplan voor Leuven ("Verkeer op mensenmaat") door Langzaam Verkeer Leuven.

Dossier Verkeer - 34 blz. - prijs: 50 fr. - verkrijgbaar bij Elcker-Ik, Breughelstraat 31-33, 2000 Antwerpen.

PL.

Samenlevingsopbouw Kempen v.z.w.

De vzw Samenlevingsopbouw Kempen werd opgericht om tegemoet te treden aan het gebrek aan ondersteuning en coördinatie van en onderlinge samenwerking tussen de Kempense leefmilieuverenigingen. Er wordt concreet gedacht aan de oprichting van een regionale koepel voor de Kempen.

In 1981 werden vier werkgroepen opgericht, van waaruit S.O.K. verder wordt opgebouwd.

- De werkgroep Leefmilieu heeft als doel de verbetering van het openbaar vervoer. De leden van deze groep besteden vooral aandacht aan de situatie van kinderen, bejaarden en gehandicapten in het verkeer en aan de veiligheid van fietsers en voetgangers. De Kempense milieuverenigingen LENK, VALK en WAL maken deel uit van deze werkgroep.
- De werkgroep Plaatselijk Opbouw-werk houdt zich bezig met een onderzoek gericht naar kleine dorpskernen, wijken en buurten. Via dit onderzoek wil men een initiatievenprogramma opstellen.
- De werkgroep Welzijnszorg wil bijdragen tot de integratie in de samenleving van sociaal-gehandicapten en ex-psychiatrische patiënten en de begeleiding van jongeren met relatie- en andere problemen.

- De werkgroep Tewerkstelling in het arrondissement Turnhout stelt een gericht onderzoek in naar de hoge werkloosheid in deze streek en naar de menselijke problemen die daaruit voortvloeien.

Een belangrijk initiatief van de werkgroep Leefmilieu is de oprichting van een "Milieufederatie Kempen". Deze federatie stelt zich tot doel : het bevorderen van het contact en het uitwisselen van informatie tussen de plaatselijke milieugroepen, het steunen van lokale acties en van de BBL en het voeren van concrete acties die niet door afzonderlijke groeperingen kunnen uitgevoerd worden.

Thema's die aan bod komen zijn o.a. de expresweg Turnhout - Aarschot - Leuven, de vervuiling van het oppervlaktewater in de Kempen (Nete, Aa en bijrivieren), de actie Openbaar Vervoer.

Als reeds verschenen publikaties van de vzw S.O.K. vermelden wij hier o.a. het Startrapport "Mogelijkheden en Opdrachten voor Samenlevingsopbouw vanuit een Kempense Situatieschets", de jaarverslagen van 1980 en 1981, de Jeugdgids voor de Kempen.

Verdere inlichtingen kunnen bekomen worden op volgend adres :
vzw S.O.K., Markt 22, 2400 Mol,
Tel. 014/31.83.38

L.K.

Kalender

24 april -
31 oktober

Tentoonstelling "Een bij voor jou en mij" in het dierenpark Planckendaal (Muizen). Reservatie voor geleide bezoeken : 015/ 41.32.68.

17 - 31 juli:

Kompostering van struikgewas en energiewinning internationale opleidingsstage, georganiseerd door het Komitee Jean Pain op het proefstation te Londerzeel. Inlichtingen: Prinses Elisabethlaan 18 - 1030 Brussel. Tel.: 02/ 241.08.20.

8 - 11 september:

4e jaarlijkse ontmoeting voor uitgevers van milieutijdschriften te Straatsburg. Organisatie en inlichtingen: EEB - Vautierstraat 29 1040 Brussel. Tel.: 02/647.01.99.

18 september:

Symposium "Standpunten inzake waterbeheer voor groen", ingericht door de Vereniging voor Groenvoorziening. Van 9 tot 13 u. in het Kulturcentrum Westrand te Dilbeek.

19 september:

29ste Nationale Natuurbeschermingsdag te Malmédy, georganiseerd door het Nationaal Verbond voor Natuurbescherming. Inlichtingen: J. Smeyers - Italiëlei 84 - 2000 Antwerpen.

21 september:

Studienamiddag "Milieuproblemen en publieke opinie". Georganiseerd door het Technologisch Instituut - K.VIV. Van 14 tot 17.30 u in de UIA te Wilrijk. Inlichtingen: Jan Van Rijs-wijcklaan 58 - 2000 Antwerpen. Tel.: 031/ 16.09.96.

Aankondigingen van milieumanifestaties zoals debatten, opendeurdagen, kursussen, stages, tentoonstellingen enz. kunnen voor eventuele opname in onze kalender opgestuurd worden naar het sekretariaat van BBL.

"Milieurama- is het maandelijks tijdschrift van de Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen VZW Aarlenstraat 25 - 1040 Brussel. Tel.: 02/230.94.10. 2de jaargang, nr. 6/7 Juni/ Juli 1982 Verantwoordelijke uitgever: R. Dirks Karel Van Den Oeverstraat 50, 2200 Borgerhout.

